

dansk byggeri

Kommunerne og erhvervslivet

Erhvervs- og byggevenlige kommuner 2016

- 3 Forord: Kommuneanalyse – et dialogværktøj
- 3 Kort om analysen
- 4 Overordnet resultat
- 6 Virksomhedernes prioritering

- 8 Byggesagsbehandling**
- 8 Sagsbehandlingstid
- 10 Offentliggjorte konkrete mål
- 11 Timepris

- 12 Skatter og afgifter**
- 12 Dækningsafgift
- 13 Skattetrykket

- 14 Udlicitering af driftsopgaver**
- 14 Udlicitering på de tekniske områder
- 15 Udvikling i udlicitering på de tekniske områder
- 16 Kommunale entreprenør- og materielgårde

- 17 Erhvervsaffald**
- 17 Tilgængelighed og åbningstider
- 18 Gebyrer
- 19 Administrationsgebyr

- 20 Udbudspolitik**
- 20 Udbudspolitik
- 21 Arbejdsgaranti
- 22 Dialogmøder
- 23 Kædeansvar
- 24 Kontrol af arbejdsklausuler og kædeansvar
- 25 Uddannelsesklausuler og partnerskabsaftaler

- 26 Arbejdsmarked og uddannelse**
- 26 Antal erhvervsuddannede
- 27 Erhvervsfrekvens
- 28 Ledighed

- 29 Kommunale kendetegn**
- 29 Udviklingen i befolkningen
- 30 BNP i kommunerne
- 31 Kommunale investeringer
- 32 Byggetilladelser
- 33 Udviklingen i antallet af virksomheder

- 34 Vil du vide mere?**

Kommunerne og erhvervslivet: Erhvervs- og byggevenlige kommuner 2016

Redaktion: Dansk Byggeri/Morten Kamp Thomsen og Nura Nursen Deveci

Tryk: Jørn Thomsen Elbo A/S. Papir: 130 gr. MultiDesign. Oplag: 1.000

Opsætning: Dansk Byggeri/Ditte Brøndum. Foto: Hélène Mogensen de Monléon, Ricky John Molloy. Dato: Juni 2016

ISBN: 978-87-92008-18-3

Analyse af kommunernes erhvervsvenlighed – et dialogværktøj

For femte gang kaster Dansk Byggeri lys på kommunernes erhvervsforhold og kårer Danmarks mest erhvervsvenlige kommune.

Vi glæder os allermost over, at vi år for år mærker stigende interesse og oplever, at flere kommuner arbejder aktivt med analysen og samarbejder med erhvervslivet for at forbedre det kommunale erhvervsklima. Tak for det.

I offentligheden er der især interesse for de kritiske forskelle mellem kommunerne. Og der er nogle kommuner, som har et meget stort forbedringspotentiale i forhold til håndtering af opgaver. Det mærker bygge- og anlægsvirksomheder, der ofte arbejder på tværs af kommunegrænser, og som får syn for sagen, når serviceniveauet varierer.

Dette års analyse viser, at mange kommuner bør overveje, hvor mange opgaver, de selv bør løse. Er der fx attraktive alternativer på et velfungerende marked, der kan gøre det bedre og billigere?

Dansk Byggeri vil fortsætte dialogen med kommunerne med henblik på at finde de bedst mulige løsninger for vækst og erhvervsudvikling og dermed skabe grundlag for velstand for os alle sammen som borgere.

Endelig en stor tak til kommunerne for en fantastisk svarprocent, idet 97 ud af 98 kommuner har deltaget. ■

Med venlig hilsen

Lars Storr-Hansen, adm. direktør, Dansk Byggeri

Kort om analysen

Årets analyse er som de fire foregående baseret på objektive data, fx fra Danmarks Statistik og fra de kommunale regnskaber. Oveni plukker Dansk Byggeri data fra kommunernes hjemmesider og tilføjer resultaterne af et spørgeskema, som er sendt til alle kommunaldirektører.

Det er ikke alt, som kan måles, og der er også forhold, der er relevante for erhvervslivet, som ikke er med. Men de parameter, der måles på i analysen, er vigtige for at sikre gode erhvervsforhold.

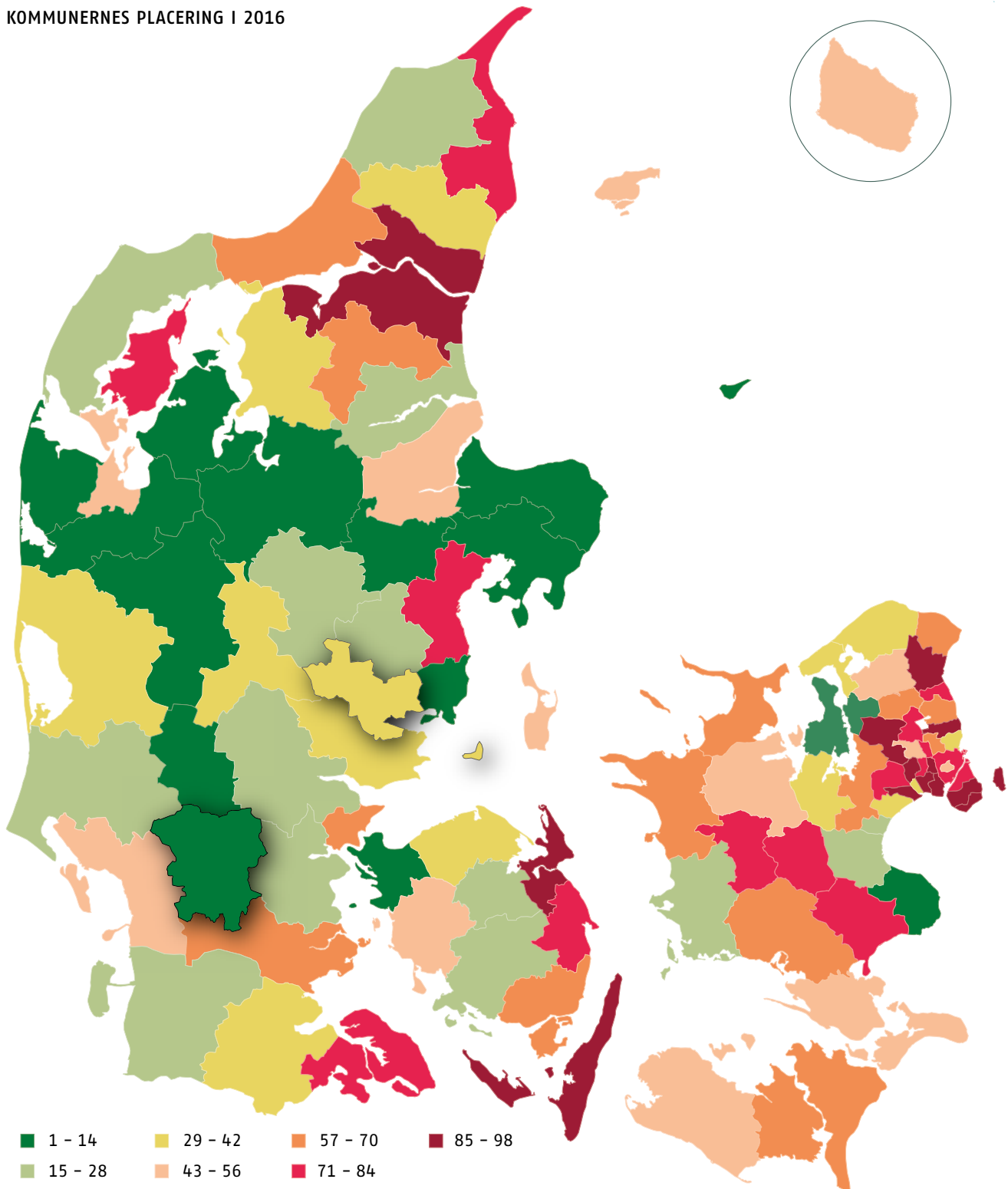
Dansk Byggeri noterer sig, at det betaler sig at gøre en ekstra indsats for gode forhold for virksomhederne. De

kommuner, der har forbedret sig, siden Dansk Byggeri første gang lavede analysen i 2012, genererer nu mere vækst. Der er altså en sammenhæng mellem, hvor erhvervsvenlig en kommune er, og hvor stor udviklingen i bruttoværditilvækst pr. beskæftiget, der skabes i kommunen.

Dansk Byggeri justerer løbende analysen på baggrund af tilbagemeldinger fra kommunerne. I år er opgørelsen af sagsbehandlingstiden for byggetilladelse ændret fra bruttotider til nettotider, som flere kommuner har ønsket, og jobcentrenes aktivitet er udgået. ■

Overordnet resultat

KOMMUNERNES PLACERING I 2016

- 1 - 14   ■ 29 - 42   ■ 57 - 70   ■ 85 - 98
- 15 - 28   ■ 43 - 56   ■ 71 - 84

RELATIV PLACERING AF KOMMUNERNE

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98

Den relative placering viser spredningen i det endelige resultat for kommunerne. Man kan således se, at nr. 1 og nr. 2., hhv. Vejen og Billund, ligger meget tæt, hvori- mod der er et godt stykke til nr. 3. Samtidig kan man se, at kommunerne ligger meget tæt i intervallet nr. 18 til nr. 87. Der er således ikke meget, der skal ændre sig, for at en kommune rykker mange pladser frem eller tilbage.

Placering	Kommune	Placering	Kommune
1 (4)	Vejen	50 (66)	Læsø
2 (7)	Billund	51 (45)	Vordingborg
3 (1)	Holstebro	52 (69)	Samsø
4 (32)	Middelfart	53 (87)	Bornholm
5 (12)	Skive	54 (91)	Frederiksberg
6 (23)	Favrskov	55 (65)	Ballerup
7 (5)	Herning	56 (40)	Struer
8 (2)	Norddjurs	57 (74)	Gladsaxe
9 (8)	Syddjurs	58 (38)	Roskilde
10 (13)	Frederikssund	59 (31)	Svendborg
11 (52)	Odder	60 (27)	Guldborgsund
12 (11)	Lemvig	61 (47)	Næstved
13 (15)	Stevns	62 (77)	Rudersdal
14 (6)	Viborg	63 (97)	Allerød
15 (35)	Thisted	64 (73)	Odsherred
16 (59)	Silkeborg	65 (34)	Jammerbugt
17 (17)	Solrød	66 (56)	Rebild
18 (64)	Kolding	67 (84)	Helsingør
19 (19)	Køge	68 (68)	Fredericia
20 (54)	Tønder	69 (30)	Kalundborg
21 (62)	Mariagerfjord	70 (37)	Haderslev
22 (28)	Slagelse	71 (3)	Morsø
23 (50)	Skanderborg	72 (48)	Herlev
24 (21)	Odense	73 (81)	Glostrup
25 (16)	Vejle	74 (71)	Nyborg
26 (20)	Varde	75 (86)	Hørsholm
27 (24)	Hjørring	76 (58)	Høje-Taastrup
28 (18)	Faaborg-Midtfyn	77 (78)	Furesø
29 (39)	Ikast-Brande	78 (55)	Faxe
30 (44)	Ringkøbing-Skjern	79 (49)	Aarhus
31 (33)	Gentofte	80 (61)	Sønderborg
32 (42)	Greve	81 (67)	Sorø
33 (26)	Vallensbæk	82 (76)	Ringsted
34 (53)	Lejre	83 (79)	Frederikshavn
35 (41)	Brønderslev	84 (90)	København
36 (92)	Horsens	85 (89)	Dragør
37 (29)	Hedensted	86 (93)	Fredensborg
38 (14)	Gribskov	87 (82)	Ærø
39 (43)	Nordfyns	88 (46)	Egedal
40 (36)	Halsnæs	89 (83)	Lyngby-Taarbæk
41 (9)	Aabenraa	90 (72)	Ishøj
42 (22)	Vesthimmerlands	91 (94)	Aalborg
43 (63)	Randers	92 (95)	Hvidovre
44 (10)	Holbæk	93 (70)	Langeland
45 (57)	Hillerød	94 (80)	Brøndby
46 (25)	Assens	95 (75)	Kerteminde
47 (60)	Lolland	96 (98)	Rødovre
48 (88)	Fanø	97 (96)	Tårnby
49 (51)	Esbjerg	98 (85)	Albertslund

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Den mest erhvervsvenlige kommune i 2016 er Vejen Kommune. Vejen er rykket tre pladser fra en fjerdeplads i sidste års analyse. Det er samtidig en kommune, som konsekvent har været blandt de kommuner med det mest erhvervsvenlige klima, hvor den dårligste placering har været en plads som nummer 8. På andenpladsen kommer Billund Kommune, som havde en syvendeplads i sidste års analyse og var den mest erhvervsvenlige kommune i 2014. På tredjepladsen kommer Holstebro Kommune, som er sidste års vinder. På samme vis som Vejen har Holstebro konsekvent ligget blandt de mest erhvervsvenlige kommuner gennem alle årene.

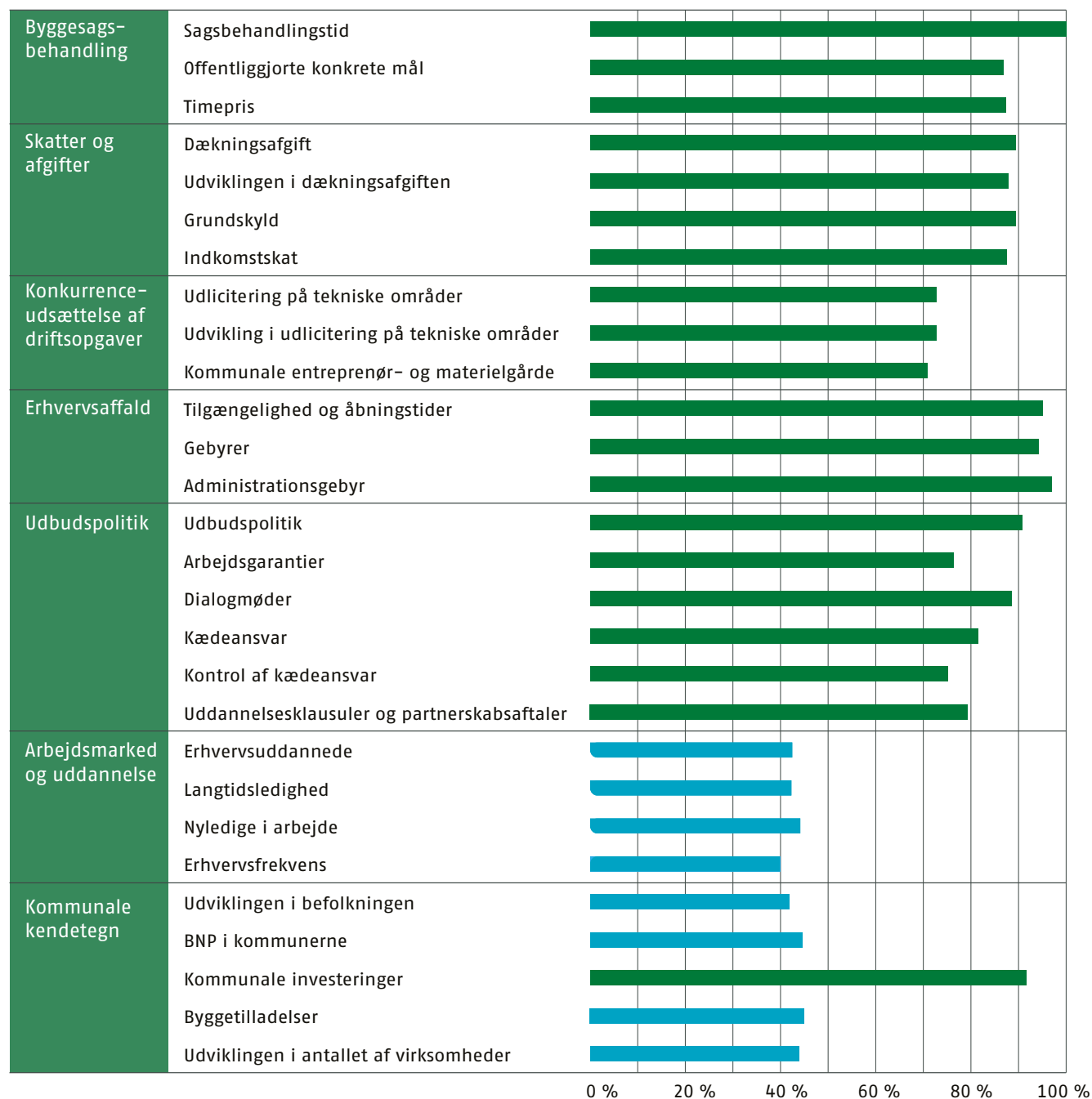
Årets højdespringer er Horsens Kommune, som er gået fra en placering som nummer 92 i 2015 til en placering som nummer 36 i årets analyse. Altså en fremgang på hele 56 pladser. De vigtigste årsager hertil er blandt andet, at Horsens har forbedret sig på parametrene inden for byggesagsbehandling og udlicitering på de tekniske områder. Derudover klarer Horsens sig generelt bedre på de fleste parametre. Alle disse faktorer tilsammen er med til at sikre, at kommunen er gået kraftigt frem.

Derudover er der en ganske stor midtergruppe af kommuner, hvor der ikke skal ændres meget i en kommune, før den kan springe en del pladser frem eller tilbage i den indbyrdes konkurrence.

Det vil også sige, at hvis en kommune fastholder sin erhvervsvenlighed, så risikerer den at blive overhalet af andre kommuner, som har forbedret deres, og dermed ryge tilbage på ranglisten.

Virksomhedernes prioritering

DET ER MEDTAGET, OG SÅDAN VÆGTES DET

Anm.: Parameter som kommunerne ikke har direkte indflydelse på, er markeret med blå. De har halv vægt i forhold til, hvad respondenterne har angivet i spørgeskemaundersøgelsen. Virksomhederne spørges kun til vægtningen af parameterne og ikke til opfattelsen af de enkelte kommuner

Sådan har vi gjort

Dansk Byggeri har indsamlet data for 28 forskellige parameter for, hvordan det er at drive virksomhed i kommunerne landet over – sidste år havde vi 29 parameter. To parameter er ændret, hvilket skyldes, at vi har fået adgang til bedre og mere retvisende data, eller at parameteret viste sig ikke at måle de kommunale forskelle tilstrækkeligt præcist.

Vi anvender i videst mulige omfang data fra Danmarks Statistik, kommunale regnskaber og andre offentlige kilder. For nogle parameter er det dog ikke muligt, og her har vi i stedet indhentet oplysninger via de kommunale hjemmesider eller via et spørgeskema, som er sendt til kommunaldirektørerne.

Vi har blandt vores medlemmer foretaget en spørgeskemaundersøgelse, hvor vi har spurgt til, hvor væsentlige de synes, at de forskellige parameter er, men altså ikke spurgt til deres tilfredshed med, hvordan deres egen kommune opfylder parameteren. Medlemmernes bidrag anvendes således alene til at vurdere den indbyrdes vigtighed af de enkelte parameter.

Selvom Dansk Byggeri i analysen kårer den mest erhvervsvenlige kommune, skal man være opmærksom på, at det ikke er alle parameter, som kommunerne selv er herre over. Nogle kan naturligvis styres, såsom døkningsafgiften eller administrationsgebyret for erhvervsaffald, mens andre ikke direkte kan påvirkes på kort sigt. Det gælder blandt andre antallet af byggetilladelser eller antallet af nystartede virksomheder. De parameter, som kommunen ikke kan styre direkte, vægter derfor kun halvt i forhold til spørgeskemaundersøgelsen blandt vores medlemmers vurdering.

Endelig er der forhold, der er vigtige for, om en kommune er erhvervsvenlig, som ikke kan måles og vejes. Sådanne forhold er ikke med i denne analyse, da den er baseret på målbare forhold. Disse forhold må den enkelte beslutningstager så inddrage i sin subjektive vurdering, hvis det er nødvendigt i en konkret sammenhæng.

For yderligere information om kilder og metoden for analysen henvises til det tekniske baggrundsnotat, som ligger på www.erhvervsvenlighed.dk

ÆNDRINGER I FORHOLD TIL 2015-ANALYSEN

Byggesagsbehandlingstiden er i år opgjort på baggrund af nettotider i stedet for bruttotider. Bruttotiden betyder, at byggesagsbehandlingstiden er opgjort fra det tidspunkt kommunen modtager ansøgningen, til der er givet tilladelse eller afslag, mens nettotiden angiver tidsrummet fra kommunen har modtaget fyldestgørende oplysninger, til sagen er afgjort. Det har netop været et ønske fra mange kommuner, at byggesagsbehandlingstiden blev opgjort via nettotider, da bruttotiden medtager dele af sagsbehandlingen, som kommunen ikke har direkte mulighed for at forbedre (fx høringer og fejlbehæftede ansøgninger). Det er først i år, det er muligt at få oplyst nettotider.

Jobcentrenes kontakt med de lokale virksomheder er udgået fra dette års analyse. Flere kommuner har påpeget, at parameteret ikke var retvisende, da det kun målte jobcenterets kontakt med virksomheder indenfor kommunegrænsen. Problemet ved dette mål var, at mange jobcentre arbejder med virksomheder, som ikke har adresse i kommunen, og de medtages derfor ikke i parameteret. Det er især et problem i sammenhængende arbejdskraftoplande med flere kommuner.

Derudover måler parameteren ikke jobcentrenes formidling af ordinære jobs til virksomhederne.

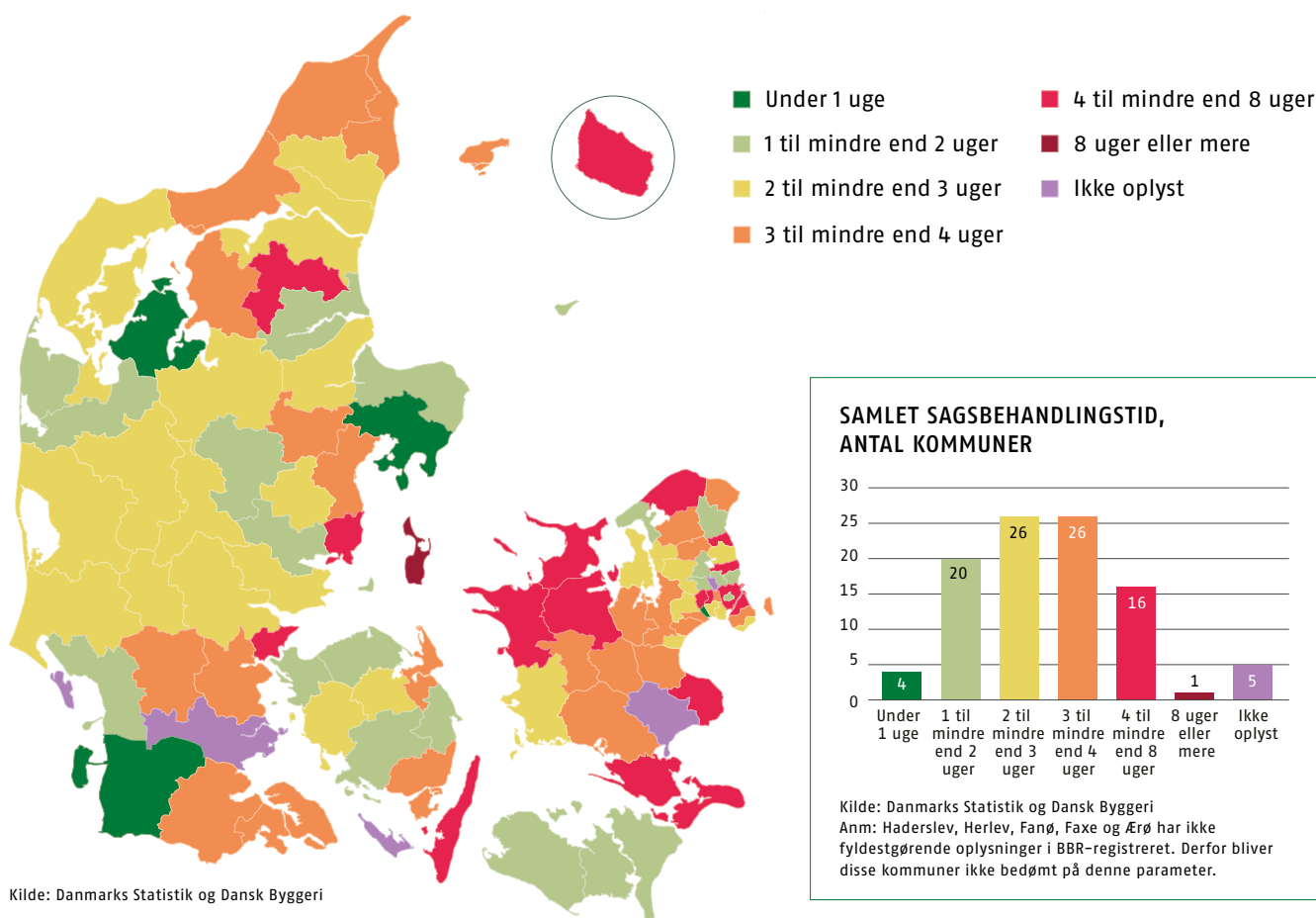
Hurtig byggesagsbehandling er vigtig både for entreprenører, boligejerne og øvrige erhvervsliv. Muligheden for at virksomheder hurtigt kan bygge nyt, om, til eller ud uden forsinkelse er afgørende for at skabe et godt og dynamisk erhvervsklima.

I dette års analyse er opgørelsen sket på baggrund af nettosagsbehandlingstiderne frem for som tidligere bruttotiderne. Det er en kvalitetsforbedring, som Dansk Byggeri gerne ville gennemføre i flere år, da det har været et stort

ønske fra mange kommuner. Det er nu blevet muligt at få disse tider fra Danmarks Statistik. Det har betydet, at nogle placeringer er blevet rykket rundt, men det overordnede billede er nogenlunde stabilt.

I alle år, hvor Dansk Byggeri har udarbejdet den kommunale erhvervsvenlighedsanalyse, har sagsbehandlingstiden for byggesager været den parameter, som virksomhederne anser for den vigtigste. Og intet tyder på, at det vil ændre sig fremadrettet, uanset at den tekniske bygge-

GENNEMSNITLIG BYGGESAGSBEHANDLINGSTID I DAGE

Kilde: Danmarks Statistik og Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

Sagsbehandlingstiderne i antal dage viser den tid, som det i gennemsnit tager at få behandlet en byggesag i kommunerne. I årets analyse anvender vi nettosagsbehandlingstiderne, dvs. det antal dage det i gennemsnit tager at få behandlet en sag fra den dato, hvor alle fyldestgørende oplysninger er indhentet

fra ansøgeren, inklusiv eventuelle høringer af naboer og andre parter samt udtalelser fra andre myndigheder, til der er givet tilladelse eller afslag.

De gennemsnitlige nettosagsbehandlingstider er opgjort som et vægtet gennemsnit af byggeri, anmeldelser og

nedrivning.

Data stammer fra Danmarks Statistik, der trækker tallene fra BBR. Det er kommunerne selv, der indtaster oplysningerne i BBR. Sagsbehandlingstiderne er for kalenderåret 2015.

sagsbehandling i løbet af det kommende år vil blive flyttet til private, certificerede virksomheder.

Det er Dansk Byggeris klare indtryk, at kommunerne har haft stigende fokus på byggesagsbehandlingen, og at dette fokus har båret frugt.

Dette års analyse viser dog, at der stadigvæk er anledning til at arbejde aktivt med byggesagsbehandlingen. Der er nemlig stadig meget store forskelle i kommunernes sagsbehandlingstider. Hvor de hurtigste kommuner end ikke bruger en uge på at sagsbehandle en byggesag, er der stadig en hel del kommuner, hvor nettotiden er over en måned. ■

"Forskellene mellem kommunerne er stadigvæk alt for store, når man tænker

på, at de giver tilladelser på baggrund af den samme lovgivning. Langsom og uforudsigelig byggesagsbehandling er en af hovedårsagerne til, at byggeprojekter bliver dyrere end først antaget. Mange kommuner kan med fordel forbedre sig."

– Søren Tscherning, formand Dansk Byggeri Hovedstaden

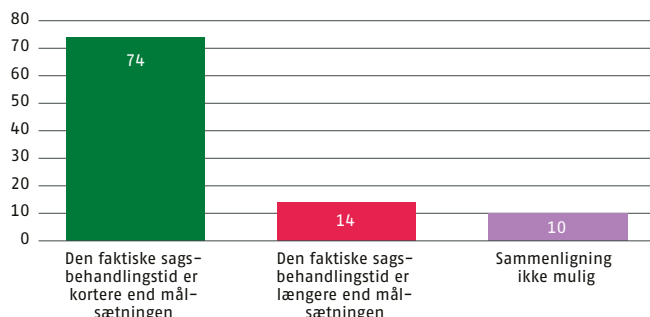
En lang eller ukendt sagsbehandlingstid gør det vanskeligt for byggevirksomheder at planlægge byggeprocessen, hvilket fører til forsinkelser og spild. Ydermere sløver det aktiviteten, da det udgør en uheldig stopklods for borgere og virksomheder, der gerne vil tilpasse eller udvide. Derfor er det vigtigt med en hurtig, kompetent og forudsigelig sagsbehandling.

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Analysen viser, at der er stor spredning i kommunernes byggesagsbehandlingstider. Den hurtigste kommune, Vallensbæk, bruger i gennemsnit 4 dage på behandling af byggesager, når alle fyldestgørende oplysninger er indhentet fra ansøgeren. Den langsomste kommune bruger i gennemsnit 101 dage på byggesagsbehandling efter alle fyldestgørende oplysninger er modtaget. På landsplan tager det gennemsnitligt tre uger at behandle en byggesag, når alle relevante oplysninger er modtaget. Fire kommuner har en nettosagsbehandlingstid på under en uge.

FORHOLDET MELLEM MÅLTAL OG REALISERET BYGGESAGSBEHANDLINGSTID, ANTAL KOMMUNER

Kilde: Danmarks Statistik, kommunale hjemmesider og Dansk Byggeri

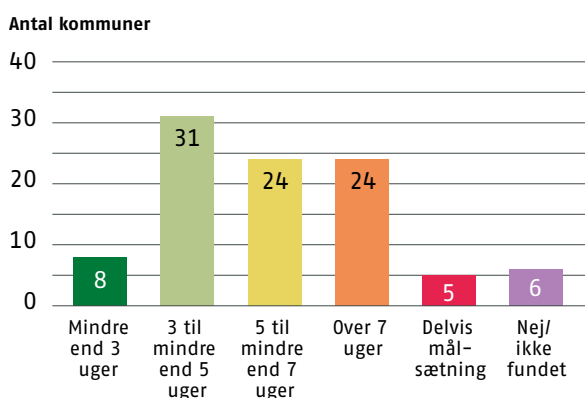
Forholdet mellem måltal og realiseret byggesagsbehandlingstid

Figuren viser antallet af kommuner, der overholder de opstillede servicemål. 74 kommuner har en nettosagsbehandlingstid for byggesager, der er kortere end de opstillede servicemål for byggesagsbehandlingen. Modsat har 14 kommuner længere nettosagsbehandlingstider end målsætningen. Der er 10 kommuner, hvor sagsbehandlingstiden eller målsætningen ikke er oplyst.

Der findes ikke en lov for, hvor lang tid kommunerne højest må være om at behandle en byggesag. Siden 2014 har det dog været et krav, at kommunerne skal offentliggøre en konkret målsætning (servicemål) for den forventede sagsbehandlingstid på en byggesag. Kravet blev indført af den daværende SR-regering i vækstplanen fra 2014, "Danmark helt ud af krisen", og udmøntet i kommunernes økonomaftale for 2015. I aftalen står der, at kommunerne højest må bruge 40 dage på mindre komplicerede byggesager og 50-60 dage for mere komplicerede byggesager.

Tidligere var det valgfrit for kommunerne, om de ønskede at fastsætte et servicemål for deres byggesagsbehandling. Dansk Byggeri er stor tilhænger af, at der er indført et krav om, at kommunerne skal opstille servicemål for byggesagsbehandlingen. Analyser fra Dansk Byggeri viser, at sagsbehandlingstiderne er blevet forbedret i mange kommuner de seneste år. I Dansk Byggeri er vi af den klare opfattelse, at servicemålene har spillet en vigtig rolle i den udvikling. ■

KOMMUNALT SERVICEMÅL FOR BYGGESAGS-BEHANDLINGSTID GIVET ANTAL UGER

Kilde: Kommunale hjemmesider og Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

Kommunernes servicemål for sagsbehandlingstiden er indhentet fra kommunernes hjemmesider. Der skelnes mellem to typer "Enfamiliehuse, dobbelthuse, sommerhuse og tilbygninger hertil, samt garager, carporte og udhuse og lignende småbygninger" og "Erhvervs- og etagetilladelser".

For de to indhentede tider har vi beregnet et gennemsnit og rangordnet kommunerne efter dette. Herefter kommer kommuner, hvor der kun er målsætning for en af typerne. Kommuner uden en offentliggjort sagsbehandlingstid placeres på sidstepladsen.

Kommunerne har fra 1. januar 2014 skulle fastsætte og offentliggøre mål for deres sagsbehandlingstid ved behandlingen af en byggesag. Der skal som minimum fastsættes ét servicemål for byggesagsbehandlingen, men der kan også fastsættes flere for forskellige sagstyper. Det er godt med servicemål, da det giver ansøger forudsigelighed i forhold til ventetid.

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

87 kommuner har opstillet fyldestgørende servicemål for byggesagsbehandlingstiden på deres hjemmeside. Derudover har fem kommuner kun målsætninger eller forventede sagsbehandlingstider for nogle typer af byggerier, mens de resterende seks kommuner slet ikke har offentliggjort en målsætning.

Selve målsætningerne varierer fra få arbejdsdage og op til 100. Gennemsnitligt er målsætningen 29 arbejdsdage.

"Det er godt at se, at flere kommuner har sat sig konkrete mål for hvor lang vente-

tiden er på at få en byggesagstilladelse. Det gør det nemmere for os at planlægge arbejdet, når man ved, hvad man kan regne med"

- Niels Moestrup, formand Dansk Byggeri Sjælland

Fra den 1. januar 2015 har kommunerne skulle opkræve gebyrer for deres byggesagsbehandling beregnet ud fra den tid, der er brugt på sagsbehandlingen. Dansk Byggeri ser det som et stort fremskridt, da det sikrer en mere gennemsnitlig betaling for byggesagsbehandling og for den tid, der bruges på sagsbehandlingen.

Timeprisen er ikke lovbestemt. Det er op til den enkelte kommunalbestyrelse at fastsætte, hvad timeprisen skal være – eller om kommunen overhovedet ønsker at opkræve et gebyr for byggesagsbehandlingen.

Timeprisen er selvfølgelig ikke den eneste vigtige parameter. Hvor meget tid, som bliver brugt på byggesagerne, er også afgørende for, hvad den samlede pris ender med at være. Hvis en kommune har en timepris, som er i den høje ende, bør den derfor være særligt opmærksom på proces og effektivitet i sagsbehandlingen. ■

"Timepriserne varierer stadigvæk meget i betragtning af, at det er det samme

arbejde, som udføres på tværs af kommunerne. Kommuner, der ligger i den høje ende, bør derfor være særlig opmærksom på, om deres priser er fair."

– Michael Mathiesen, formand Dansk Byggeri Sydjylland

I Dansk Byggeri anbefaler vi, at alle kommuner løbende overvejer, hvor stor en del af omkostningen til byggesagsbehandlingen, der skal belaste bygherren, og hvor stor en del som skattefinansieres. Målsætningen bør være, at omkostningen ved sagsbehandlingen er rimelig og ikke en selvstændig udgiftspost, der påvirker bygherrens beslutninger.

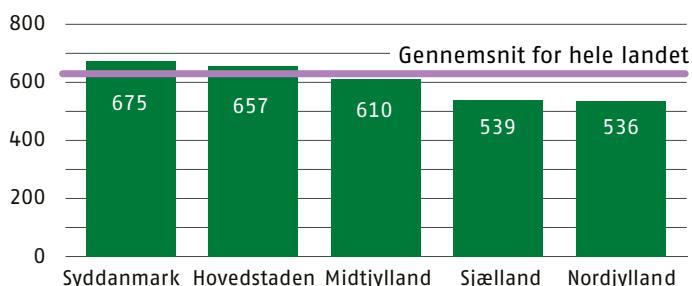
Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Der er stor forskel på kommunernes timepris for at få behandlet en byggesag. Den gennemsnitlige timepris er godt 620 kr. blandt kommuner, der har et gebyr. I kommuner, som opkræver et gebyr, er den maksimale timepris for byggesagsbehandling 912 kr., mens den laveste sats er 306 kr. i timen.

De højeste timepriser findes i gennemsnit i Region Syddanmark – tilsvarende er det også i Region Syddanmark, at der er flest kommuner, som har afskaffet gebyret. Samlet set er der 22 kommuner, hvor gebyret er helt afskaffet, mens der i yderligere tre kommuner ikke opkræves gebyr for alle typer byggesager.

GENNEMSITLIG TIMEPRIS FOR KOMMUNER MED GEBYRER

Anm.: Der er ikke medtaget kommuner i figuren, som har afskaffet byggesagsgebyret.
Kilde: Kommunernes hjemmesider og Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

Der udarbejdes en rangorden på baggrund af timepriserne fra kommunernes hjemmesider i perioden mellem den 29. februar 2016 til den 18. april 2016. Kommunerne er rangordnet ud fra deres timepris. Gebyrfrie kommuner er placeret på førstepladsen.

Her beskrives to parameter – dækningsafgiften og udviklingen i dækningsafgiften.

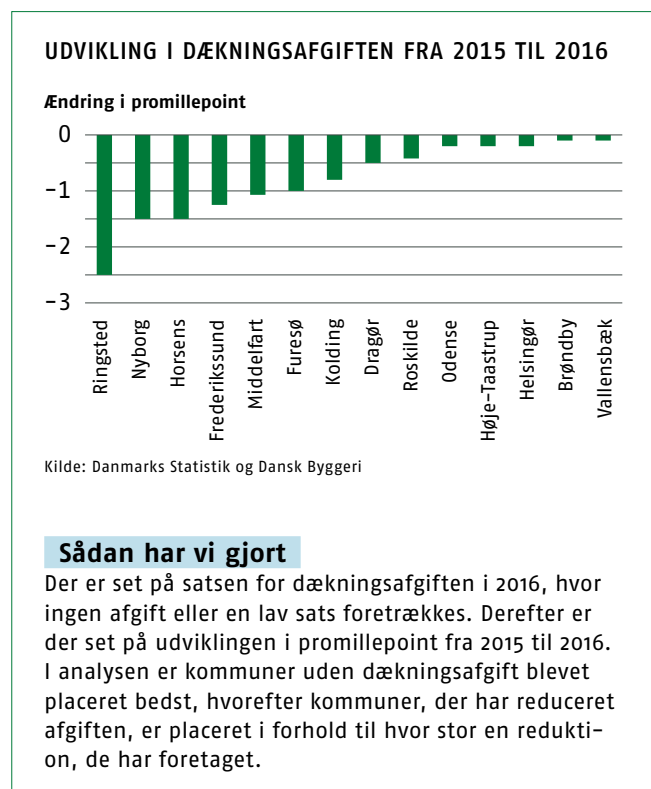
Dækningsafgiften er en afgift på erhvervsbygninger. Den kan pålægges ejendomme, der anvendes til eksempelvis kontor, fabrik, værksted eller lignende.

Dækningsafgiften er en sand vækstdræber og er konkurrenceforvridende for virksomheder, der befinder sig i en kommune, hvor der opkræves en høj dækningsafgift. En afskaffelse af dækningsafgiften er et vigtigt skridt for at skabe et levende og dynamisk erhvervsliv.

Det er den enkelte kommune selv, der beslutter, om den vil opkræve afgiften, som kan være mellem 0 og 10 promille. Dækningsafgiften opkræves ud over den egentlige ejendomsbeskatning.

Det er positivt, at mange kommuner ikke opkræver afgiften. I alt har 57 kommuner valgt ikke at opkræve dækningsafgift, hvilket i en historisk sammenhæng er højt.

I 2015-2016 har kommunerne haft mulighed for at søge en tidsbegrænset statslig pulje afsat til at refundere en del af den tabte indtægt, hvis de valgte at nedsætte dækningsafgiften. ■

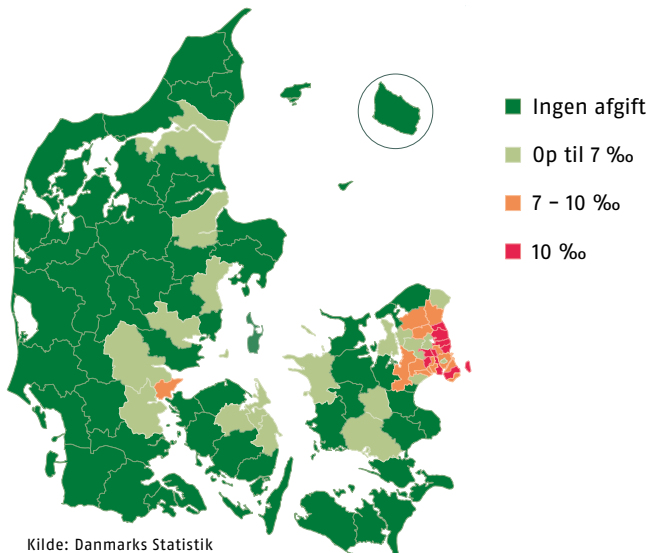
Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

41 kommuner opkræver dækningsafgift i 2016. Ud af de 41 kommuner opkræves den maksimale afgift på 10 ‰ i ti kommuner, som alle er placeret i Region Hovedstaden. Dækningsafgifter på over 7 ‰ ses kun få steder uden for hovedstadsområdet og Nordsjælland.

Fra 2015 til 2016 har 14 kommuner sænket satsen, hvoraf én kommune helt har fjernet den. Ingen kommuner har hævet dækningsafgiften.

DÆKNINGSAFGIFTEN I 2016

"Det fortjener stor ros, at mange kommuner fortsætter med at nedsætte

dækningsafgiften på trods af usikre økonomiske tider. Nu mangler vi bare at se den samme vilje fra kommunerne i hovedsatsområdet, hvor de fleste kommuner opkræver dækningsafgift."

– Jørgen Simonsen, formand Dansk Byggeri Nordsjælland

Her beskrives to parameter – grundskylden og indkomstskatten.

Man betaler ejendomsskat (grundskyld) ud fra sin ejendoms grundværdi. Kommunen fastsætter grundskyldspromillen, som skal udgøre mellem 16 og 34 promille. Indkomstskatten opkræves af borgernes indkomst. ■

Skattetrykket er med til at bestemme omkostningsniveauet for erhvervs livet. For eksempel er det med til at bestemme, hvor dyrt det er for de potentielle ansatte i virksomheden at bo i kommunen.

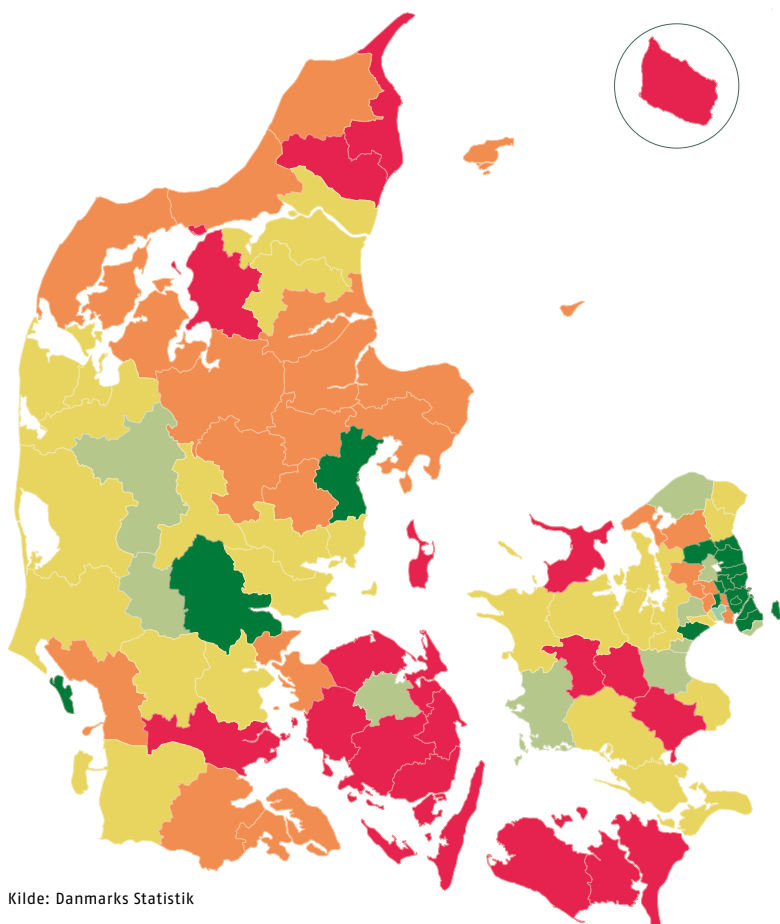
Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Der er stor forskel på grundskyldspromillen på tværs af kommunerne. Otte kommuner benytter den højest mulige sats på 34 ‰, mens kun en enkelt kommune benytter den lavest mulige sats på 16 ‰. Gennemsnitligt ligger grundskyldspromillen på 26,13 ‰, hvilket er et fald på 0,05 promillepoint fra sidste år.

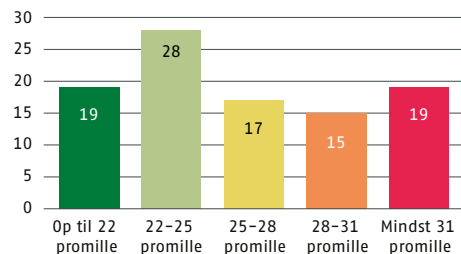
Udskrivningsprocenten varierer også på tværs af landet. I hovedstadsområdet ligger en stor del af kommunerne under 24,5 ‰, mens de fleste kommuner på Fyn har en udskrivningsprocent på over 26 ‰. Den højeste udskrivningsprocent er på 27,8 ‰, mens den laveste ligger på 22,5 ‰.

INDKOMSTSKATTEN FORDELT PÅ KOMMUNER

Kilde: Danmarks Statistik

GRUNDSKYLDSPROMILLEN, ANTAL KOMMUNER

Anm.: Medianen er 25 promille
Kilde: Danmarks Statistik

- Op til 24,5 %
- 24,5 - 25 %
- 25 - 25,5 %
- 25,5 - 26 %
- Minimum 26 %

Sådan har vi gjort

Niveauet for udskrivningsprocenten og grundskyldspromillen i 2016 er anvendt i analysen. Jo lavere satser, jo bedre placering kommunerne imellem.

Kommunerne kan løse driftsopgaver på de tekniske områder ved at have en driftsenhed og selv udføre dem, eller de kan udlicitere opgaverne helt eller delvist til en privat leverandør. Desuden kan de danne et selskab med andre kommuner eller med private virksomheder. Der er således mange måder at organisere opgavevaretagelsen på.

Opgaverne på de tekniske områder dækker eksempelvis vejvedligeholdelse, vejdrift, drift af parker og grønne anlæg, snerydning mv. Disse opgaver er en naturlig del af det private erhvervslivs aktiviteter. Der er derfor et veludviklet privat marked med både landsdækkende og lokale virksomheder indenfor bygge- og anlægsbranchen, der i langt de fleste tilfælde kan løse opgaverne bedre og billigere end kommunen selv.

Langt den overvejende del af forskningen viser, at der er penge at spare ved at udlicitere hårde velfærdsområder. Effekterne ved at udlicitere bløde velfærdsområder derimod er mere usikre.

Anvendt Kommunal Forskning (i dag en del af KORA) har i en omfattende forskningsgennemgang fra 2011 fundet videnskabeligt belæg for, at den økonomiske gevinst ved udlicitering på de tekniske områder er i størrelsesorden 5-15 procent. ■

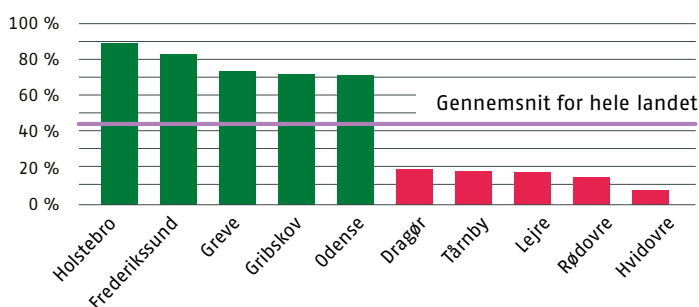
Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Der er betydelig forskel på, hvor meget kommunerne udliciterer på de tekniske områder. Nogle kommuner udliciterer stort set alt, mens udlicitering stort set ikke er en del af hverdagen i andre kommuner. I den positive ende har Holstebro Kommune udliciteret 90,5 % af opgaverne, hvilket er en mindre fremgang i forhold til 2014. I den modsatte ende har Hvidovre Kommune reduceret sit brug af private leverandører og udliciterer nu blot 8,1 % af opgaverne.

Kommunerne udliciterer i dag for 4,8 mia. kr. inden for de tekniske områder – den samlede aktivitet er på hele 11,3 mia. kr. Det betyder, at kommunerne i gennemsnit udliciterer for 42,5 % på det tekniske område.

KOMMUNAL TOP OG BUND I UDLICITERINGSGRADEN PÅ DE TEKNISKE OMRÅDER

Kilde: Danmarks Statistik, Social- og Indenrigsministeriet og Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

På baggrund af de kommunale regnskaber er den Private Leverandør Indikator (PLI) for udvalgte funktioner på de tekniske områder beregnet. Kommunerne er rangordnet efter, hvor meget de udliciterede i 2015. Definitionen på PLI'en bestemmes af Social- og Indenrigsministeriet, mens Dansk Byggeris interessegruppe for konkurrenceudsættelse har udvalgt de relevante konti for de tekniske områder, som denne analyse er baseret på.

"I en tid, hvor kommunerne melder om stramme budgetter, er udlicitering af tekniske opgaver en oplagt måde at få skatte-kronerne til at række længere."

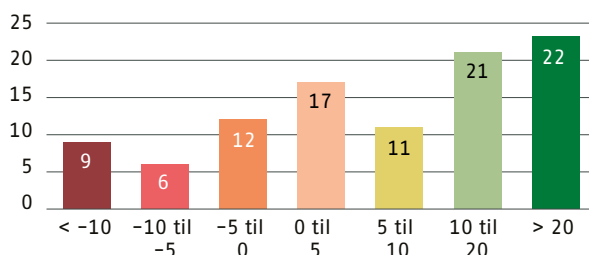
– Morten Kamp Thomsen, erhvervspolitisk konsulent, Dansk Byggeri

Udover at måle hvor mange opgaver kommunerne udliciterer til private virksomheder på det tekniske område, måles der også på, hvordan udviklingen har været de seneste år.

I lyset af at de tekniske områder er meget egnede til udlicitering, så bør der udliciteres mere. Hvis vi kigger på det seneste år, så er der sket en fremgang i den samlede udlicitering i hele landet, som er steget med 2,4 procentpoint fra 40,1 % i 2014 til 42,5 % i 2015, hvilket er en pæn stigning. ■

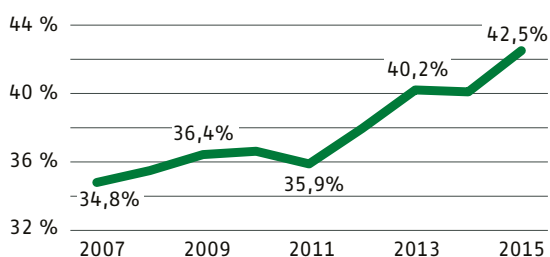
! Dansk Byggeri foreslår, at den forpligtende målsætning for kommunernes udlicitering genindføres og hæves til, at kommunerne i 2017 skal konkurrenceudsætte mindst 50 % af deres tekniske driftsopgaver. Målsætning hæves til 70 % året efter.

UDVIKLINGEN I PLI I PROCENTPOINT PÅ DE TEKNISKE OMRÅDER FRA 2007 TIL 2015, ANTAL KOMMUNER

Kilde: Danmarks Statistik, Social- og Indenrigsministeriet og Dansk Byggeri.

UDVIKLING I PLI PÅ DE TEKNISKE OMRÅDER FOR ALLE KOMMUNER, PROCENT

Kilde: Danmarks Statistik, Social- og Indenrigsministeriet og Dansk Byggeri.

Sådan har vi gjort

På baggrund af de kommunale regnskaber er den Private Leverandør Indikator (PLI) for udvalgte funktioner på det tekniske område beregnet. Derefter er udviklingen i procentpoint fra 2007 til 2015 anvendt til at rangordne kommunerne. Definitionen på PLI'en bestemmes af Social- og Indenrigsministeriet, mens Dansk Byggeris interessegruppe for konkurrenceudsættelse har udvalgt de relevante konti. Det er disse konti, der er særligt relevante for de tekniske områder, som denne analyse er baseret på.

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Udliciteringsgraden har udviklet sig meget forskelligt på tværs af kommunerne siden 2007. Ni kommuner har haft en tilbagegang i 2015 på mere end 10 procent, mens i alt 27 kommuner har sænket omfanget af deres udlicitering. Kommunen med størst fremgang i udliciteringsgraden udliciterer hele 60 procentpoint mere i dag end i 2007.

"Det er glædeligt at se, at udliciteringen er vokset i år – og at flere kommuner gradvist ser muligheder i at udlicitere de tekniske opgaver. Det er dog lidt bekymrende, at vi oplever en stigende tendens til, at flere kommuner annullerer udbud og holder private virksomheder ude, selvom deres tilbud er lavere end kommunens kontrolbud."

– Michael Stisen, formand for Interessegruppen for konkurrenceudsættelse i Dansk Byggeri

– Michael Stisen, formand for Interessegruppen for konkurrenceudsættelse i Dansk Byggeri

Udover at måle hvor mange opgaver kommunerne udliciterer, både nu og over tid til private leverandører, ser vi også på, hvor stor en materielgård kommunerne har målt på antallet af ansatte. En stor entreprenør- eller materielgård er i sig selv bekymrende, da det kan give tilskyndelse til at løse flere opgaver internt og dermed ikke udsætte opgaverne for konkurrence og høste de mulige effektiviseringsgevinster, som udlicitering bringer. ■

Kommunerne bør i højere grad skelne mellem kommunale kerneopgaver og randopgaver. De kommunale randopgaver, som det tekniske område tilhører, bør udliciteres til private virksomheder, der har disse fagområder blandt deres kerneopgaver.

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

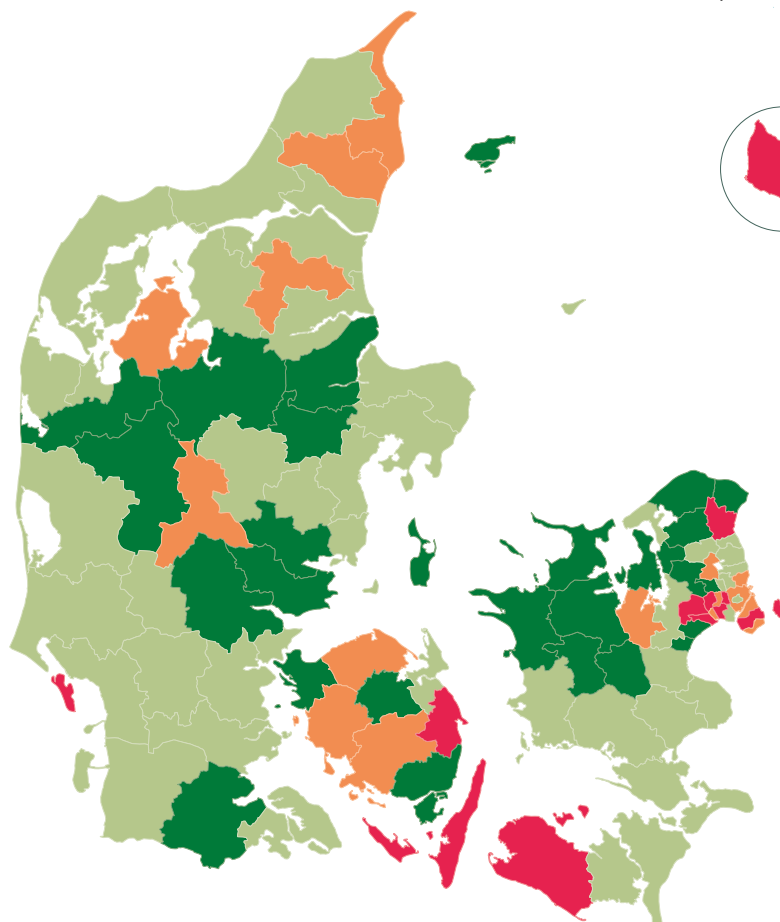
Analysen viser

Der er i alt 6.717 ansatte inden for tekniske vej- og parkafdelinger i landets kommuner. Der er stor variation på, hvor mange ansatte kommunerne har i entreprenør- og materielgårdene. Forskelle varierer mellem under 1 ansatte pr. 1.000 indbyggere til over 2 ansatte pr. 1.000

indbyggere.

Gennemsnitligt har kommunerne 1,2 ansatte pr. 1.000 indbyggere på de tekniske områder.

KOMMUNALE MEDARBEJDERE PR. 1.000 INDBYGGERE I ENTREPRENØR- OG MATERIELGÅRDE

- Mindre end 1 medarbejder
- 1 - 1,5 medarbejdere
- 1,5 - 2 medarbejdere
- Mere end 2 medarbejdere

Sådan har vi gjort

Antallet af ansatte i de kommunale entreprenør- og materielgårde i januar 2016 er sat i forhold til kommunernes folketal pr. 1. kvartal i 2016. Kommunerne er rangordnet således, at kommunen med færrest ansatte i entreprenør- og materielgårde set i forhold til indbyggertallet i kommunen opnår den højeste placering.

Kilde: Kommunernes og regionernes løndatakontor, Danmarks Statistik og Dansk Byggeri

Bygge- og anlægsbranchen er den branche, som producerer mest affald i Danmark. Virksomhederne – specielt de mindre – er derfor særlig afhængige af at have en fleksibel adgang til at kunne bortskaffe affald i arbejdstiden. Større virksomheder anvender typisk private affaldsløsninger og går dermed uden om det kommunale system. Et stort udbud af afleveringssteder og lange åbningstider er derfor særlig vigtigt for at små håndværksvirksomheder kan planlægge arbejdsdagen effektivt.

Dansk Byggeri anbefaler derfor, at kommunerne løbende arbejder med tilgængeligheden til deres genbrugspladser. ■

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Analysen viser, at der er stor forskel på tilgængeligheden af de kommunale genbrugspladser. I 41 kommuner kan virksomheder aflevere deres affald i hele peakperioden (mellem kl. 07.00 og 17.00). Der er endda mulighed for at aflevere affald døgnet rundt i 16 kommuner. Modsat har fem kommuner åbent mindre end syv timer i peakperioden.

Samtidig betjener nogle forsyningsselskaber flere kommuner. fx. er det muligt for virksomheder i 18 kommuner i hovedstadsområdet at benytte 24 forskellige affaldspladser fordelt på kommunerne i fællesskabet.

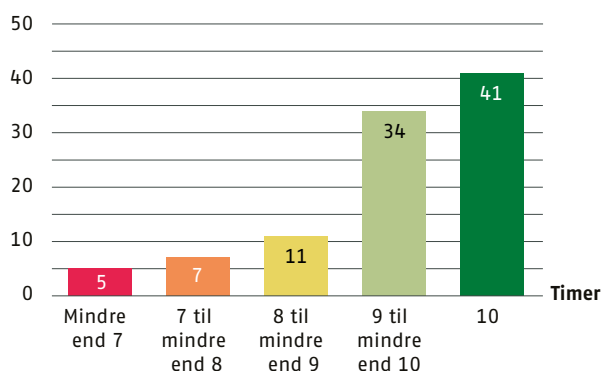

"Lange åbningstider og adgang til en bred vifte af genbrugspladser er afgørende for

at håndværksvirksomheder kan planlægge arbejdet effektivt og undgå spildtid – det er i sidste ende med til at gøre det nemmere at drive virksomhed."

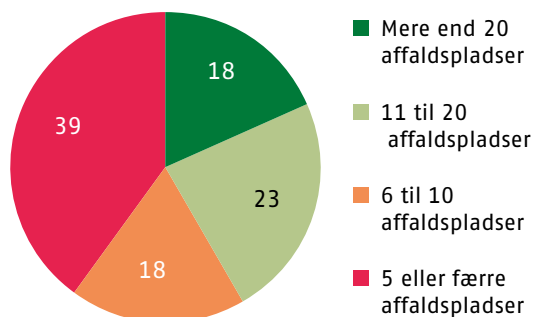
– Michael Ancher, formand Dansk Byggeri Østjylland

GENBRUGSPLADSERNES ÅBNINGSTID MELLEML. 07.00 – 17.00, ANTAL KOMMUNER

Kilde: Kommuners og forsyningsselskabers hjemmesider

MULIGE AFLEVERINGSSTEDER, ANTAL KOMMUNER

Kilde: Kommuners og forsyningsselskabers hjemmesider

Sådan har vi gjort

For at vurdere tilgængeligheden og åbningstiderne på de kommunale genbrugspladser har vi set på fire indikatorer:

- 1 I hvor langt et tidsrum er det muligt at aflevere sit affald (her vægter tidsrummet mellem kl. 07.00 og 17.00 højest)
- 2 I hvor mange kommuner kan man aflevere sit affald inden for samme ordning
- 3 Det samlede antal timer, der er åbent på genbrugspladserne set i forhold til antallet af kommuner, der deltager i samarbejdet
- 4 Det gennemsnitlige antal genbrugspladser pr. kommune

Rangordnerne for disse fire parametre er vægtet sammen til én placering, hvor den erhvervsvenlige åbningstid er vigtigst, mens det gennemsnitlige antal genbrugspladser pr. kommune er mindst vigtig.

Ifølge lovgivningen skal kommunale genbrugspladser hvile i sig selv økonomisk. Kommunerne finansierer driften af genbrugspladserne ved at opkræve betaling for de virksomheder, som har tilmeldt sig og bruger dem. De kan overordnet vælge mellem tre betalingsmodeller: Bom og vægt, klippekort eller en abonnementsmodel.

Fra den 1. januar 2013 har det været muligt for virksomheder at krydse kommunegrænsen for at aflevere affald. Det arbejdede Dansk Byggeri hårdt for, for det er en del af den nødvendige fleksibilitet, som virksomheder har brug for. Dansk Byggeri anbefaler, at kommunerne hele tiden er opmærksomme på at indgå i nye samarbejder.

Udover lave gebyrer og en høj grad af fleksibilitet, er det vigtigt, at kommunerne udfører effektiv kontrol med betaling af affaldsgebyret. Dermed sikres fair vilkår, ved at der ikke er virksomheder, der slipper "gratis". Det gælder både mellem håndværksvirksomheder, der bruger affalds-

! Dansk Byggeri anbefaler, at kommunerne opkræver affaldsgebyr efter vægt. Hvis der betales for adgangen, bør der kunne betales pr. gang pladsen besøges. Det sikrer den nødvendige fleksibilitet i forhold til de virksomheder, der afleverer affald i flere kommuner. En pris pr. gang kan sagtens kombineres med en abonnementsmodel, så virksomhederne har valgmuligheden.

pladserne og i forhold til konkurrencen mellem kommunernes genbrugspladser og de private virksomheder, der driver affaldshåndtering. ■

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

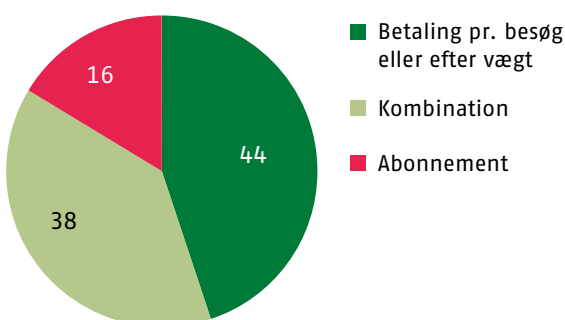
Analysen viser

Der er meget store forskelle på priserne for at aflevere affald, og på hvordan gebyrsystemet er skruet sammen.

Analysen viser, at virksomheder i 44 af landets kommuner kan betale pr. besøg (fx ved betaling ved klippekort eller efter vægt), mens der i yderligere 38 kommuner både kan betales pr. besøg og via en abonnementsordning. De fleste kommuner giver derfor

allerede i dag virksomhederne mulighed for fleksibilitet, når de skal aflevere deres affald. Blandt kommunerne med mulighed for afregning pr. gang, er der 13 af dem, hvor der kan faktureres efter vægt. Der er dog stadig 16 kommuner, som alene har en abonnementsmodel, og det kan være en dyr løsning, hvis virksomhederne kun skal anvende genbrugspladsen få gange om året.

BETALINGSMODEL PÅ GENBRUGSPLADSER, ANTAL KOMMUNER

Kilde: Kommuners og forsyningselskabers hjemmesider samt Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

Da gebyrstrukturen på genbrugspladserne er meget forskellig, er der opstillet tre cases for virksomheders brug af genbrugspladserne. Casene dækker over en lille, en mellemstor og en lidt større virksomhed. For hver af disse cases er gebyret beregnet (hvis der er flere afregningsmetoder i den enkelte kommune, så er den billigste valgt). Derefter er kommunerne rangordnet efter pris, hvor det gælder, at kommuner, som afregner efter vægt, placeres bedst, mens dem der kun tilbyder abonnementsmodel, bliver placeret efter kommuner, hvor man kan betale efter vægt og kommuner, der kræver betaling pr. gang, fx ved klippekort. Kommuner, som ikke oplyser deres gebyrer, er placeret på sidstepladsen.

Affaldsbekendtgørelsen forudsætter, at kommunerne opkræver et administrationsgebyr til dækning af udgifterne ved at planlægge og administrere håndteringen af erhvervsaffald. Dette gebyr er en torn i øjet på mange virksomheder, der ikke bruger de kommunale ordninger. Derudover står provenuet fra gebyret i mange kommuner slet ikke i rimeligt forhold til det administrative arbejde, der er forbundet med at opkræve det.

Dansk Byggeri anbefaler, at gebyret afskaffes. Udover den uforholdsmæssige administration er der ikke nogen logisk forklaring på de store forskelle mellem kommunernes gebyrstørrelser. Meget tyder på, at der i kommunerne er forvirring om, hvad gebyret rent faktisk dækker over. ■

"Administrationsgebyret er et irritationsmoment og en uforståelig administrativ

byrde for virksomhederne. Det er en skat, man kun burde betale, når man rent faktisk benytter den kommunale genbrugsplads. Der er bestemt plads til forbedring, og administrationsgebyret bør droppes i sin nuværende form."

– Bo Sandberg, cheføkonom, Dansk Byggeri

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

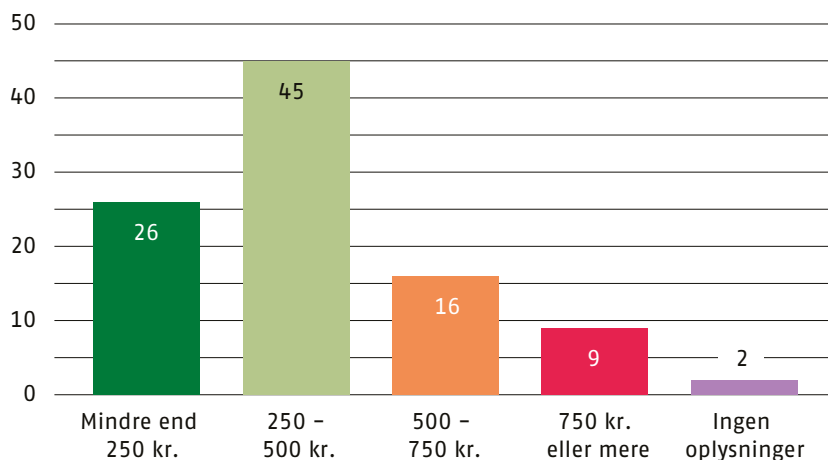
Analysen viser

Omfanget af administrationsgebyret varierer markant mellem kommunerne. I den dyreste kommune koster det knap 1.770 kr. om året, mens administrationsgebyret er helt afskaffet i andre kommuner. Gennemsnits-

prisen for alle kommuner er knap 397 kr. pr. år.

Kun to kommuner oplyser ikke, hvad administrationsgebyret er i 2016 på deres hjemmeside.

ADMINISTRATIONSGEBYR FOR AFFALDSHÅNTERING, ANTAL KOMMUNER

Kilde: Kommunale hjemmesider, forsyningsselskabers hjemmesider og Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

Oplysningerne om kommunernes administrationsgebyrer for affaldshåndtering er indhentet fra kommunernes og forsyningsselskabernes hjemmesider. Hvis gebyret ikke er tilgængeligt på hjemmesiden, er kommunen placeret på sidstepladsen.

Kommunerne er samlet set den største kunde for bygge- og anlægsbranchen. Hvert år igangsætter kommunerne for milliarder i nye bygninger, anlæg, renoveringer og vej- og park- ydelser. Det bliver til rigtig mange udbud, og det er derfor vigtigt, at kommunerne sikrer optimale udbudsforhold.

En klar politik på området er med til at sikre gode udbudsforhold. Selvom det ikke længere er et lovkrav at formulere en udbudspolitik, er det Dansk Byggeris klare anbefaling, at kommunalbestyrelsen gør det alligevel. Der- ved tager kommunen aktivt stilling til, hvad den ønsker at opnå med sine udbud.

Der findes ikke nogen fast skabelon for, hvad en udbuds- politik skal indeholde. Som et minimum bør den indehol- de følgende, hvilket der også måles på i analysen:

- En opdateret og tilgængelig udbudspolitik, hvor kom- munalbestyrelsen aktivt tager stilling til de overordne- de rammer, samt hvilket grundlag, kommunen ønsker at udbyde sine opgaver på. Fx om kommunen bruger kontrolbud, hvordan opgaver under tærskelværdierne udbydes mm
- En flerårig strategi for kommende opgaver
- Fyldestgørende information til virksomheder som øn- sker at byde på kommunens opgaver. ■

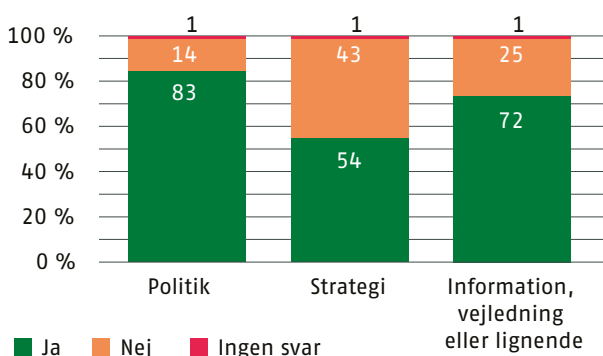
En udbudspolitik er en vigtig del af det politiske og strategiske arbejde med udbud og konkurrenceudsættelse. Udbudspolitikken fungerer både som et internt arbejdsredskab, der fastlægger kommunens principper og retnings- linjer, og som et eksternt redskab for tilbudsbudsgivere og andre aktører, der får indblik i kommunens politik på området.

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

83 kommuner har en opdateret politik for udbud af bygge- og anlægsopgaver, 54 kommuner har formuleret en langsigtet strategi for kommende udbud. 72 kommuner har udarbejdet en vejledning eller lignende om sin udbudsproces

UDBUDSPOLITIK I KOMMUNERNE, ANDEL KOMMUNER

Anm.: Tallene angiver antallet af kommuner
Kilde: Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

Oplysningerne er indhentet via en spørgeskema- undersøgelse, som er sendt til kommunaldirektørerne. Her er de blevet stillet tre spørgsmål om kom- munernes udbudspolitik, som danner baggrund for deres placering. Konkret er der blevet spurgt om kommunen har en formuleret politik på området, en strategi om hvilke opgaver, der skal sendes i udbud, og om der er udarbejdet vejledninger og suppleren- de information til de bydende. Ved hvert spørgsmål er det foretrukket, at de svarer "ja".

"Klar og konkret udbudspolitik gør det nemmere for den enkelte virksomhed at vide, hvad der skal til for at byde på en opgave. I sidste ende sparer det virksomheder og kommuner for meget tid og misforståelse."

- Dan Johansen, formand Dansk Byggeri Fyn

Kommunerne kan som bygherre anvende flere forskellige metoder til juridisk og økonomisk at sikre sig. En af metoderne, der er helt almindelig jf. AB92, er at stille krav om en arbejdsgaranti. Her stiller kommunen krav til leverandørens økonomisk formåen. Leverandøren skal have en bank eller finansieringsselskab til at stille garanti for, at leverandøren opfylder sin aftale, og garantien sikrer at der "lægges ud" for leverandøren, hvis denne misligholder aftalen.

Det er vigtigt, at kommunen er bevidst om, at den ved ukritisk at stille krav om garanti i virkeligheden risikerer at reducere konkurrencen og gøre livet surt navnlig for lokale virksomheder. De har ofte vanskeligt ved at få en økonomisk garanti, og det forhindrer dem i at være konkurrencedygtige på opgaven.

Garantistillelse er siden finanskrisen blevet mere vanskeligt; omkostningerne til garantien er steget, så den samlede omkostning til garantier er vokset, og på mindre opgaver kan omkostningerne til garantien let være større end det, som garantien er værd. ■

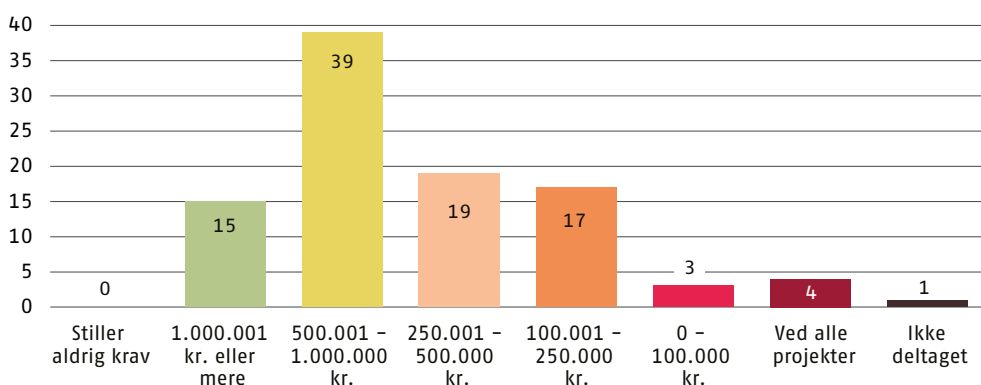
Dansk Byggeri anbefaler, at kommunen nøje vurderer, hvornår en arbejdsgaranti er nødvendig eller hensigtsmæssig, og alene anvender dem ved større bygge- og anlægsprojekter med entreprissummer over 500.000 kr.

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

På tværs af kommunerne er der stor variation i, hvorvidt de stiller krav om arbejdsgaranti, og hvor høj bagatelgrænsen er, før dette krav træder i kraft. Mere end halvdelen af kommunerne stiller først krav, når opgaven overstiger 500.000 kr. I den anden ende af skalaen stiller fire kommuner krav om arbejdsgaranti ved alle byggeprojekter.

BELØBSGRÆNSE FOR ARBEJDSGARANTIER, ANTAL KOMMUNER

Kilde: Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

Oplysningerne er indhentet via en spørgeskemaundersøgelse, som er sendt til kommunaldirektørerne. Her er de blevet stillet et enkelt spørgsmål om den nedre grænse, for hvornår de kræver arbejdsgaranti. Jo højere grænsen er, des bedre er kommunen placeret.

"Det er dyrt og besværligt for små og mellemstore virksomheder at få garantistillelse i banken. Kommunerne bør derfor være varsomme med at kræve garantier, da det afskærer mange virksomheder fra at kunne byde på offentlige opgaver."

- Jens Koefoed, formand Dansk Byggeri Bornholm

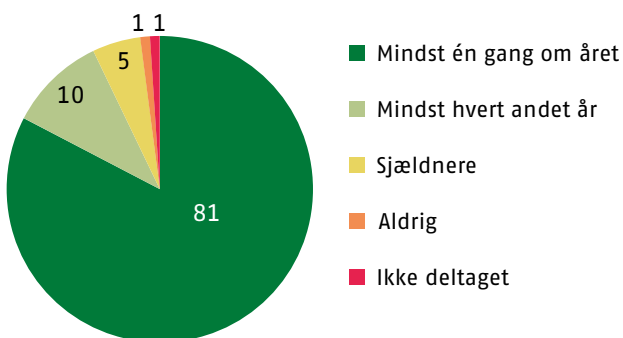
Systematisk og regelmæssig kommunikation mellem kommunen og erhvervslivet er essentielt for at sikre et godt erhvervsklima. Dialogmøder med erhvervslivet er et godt redskab til dette. Her kan kommunen fremlægge sine fremtidige udbud, tidsplaner og hvad der ellers er relevant for virksomhederne. Det er også en god mulighed for at møde erhvervslivet i øjenhøjde. I undersøgelsen er dialogmøder udtryk for møder med bygge- og anlægsbranchen om bl.a. kommende udbud. Møderne giver virksomheden god mulighed for at planlægge langsigtet, og det giver kommunen et solidt forarbejde i udbudsfasen, som også kan sikre innovation i udbuddene. ■

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

81 kommuner afholder mindst et dialogmøde om året med interesserede virksomheder. Det er en stigning på fire kommuner i forhold til 2015. I den anden ende af skalaen er der én kommune, som aldrig afholder dialogmøder. Overordnet set holder kommunerne flere dialogmøder i år end sidste år.

HVOR OFTE HOLDES DIALOGMØDER, ANTAL KOMMUNER

Kilde: Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

Oplysningerne er indhentet via en spørgeskemaundersøgelse, som er sendt til kommunaldirektørerne. Her er de blevet stillet et enkelt spørgsmål om dialogmøder. Jo oftere de afholdes, des bedre er kommunen placeret.

"Det er meget tilfredsstillende, at kommunerne holder regelmæssige dialogmøder med erhvervslivet om, hvad der skal laves og hvordan det skal gribes an. Både virksomhederne og kommunen har glæde af at tale sammen og være på omgangshøjde med hinandens udfordringer og ønsker."

– Steen Høygaard, chefkonsulent, Dansk Byggeri

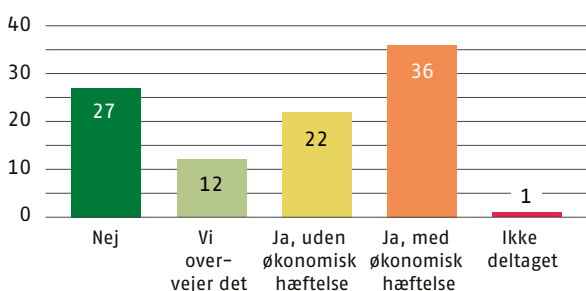
Kædeansvar betyder, at hovedentreprenøren hæfter for, at underentreprenører i alle led lever op til de løn- og ansættelsesvilkår, der er beskrevet i en arbejdsklausul i kontrakten. Dansk Byggeri advarer mod kædeansvar, da det gør det sværere for små- og mellemstore virksomheder at byde på en opgave.

Kædeansvar kan udformes på flere måder. Kravene til arbejdsvilkår er de samme i alle situationer, men sanktionerne er forskellige. Den for hovedentreprenøren mest byrdefulde form er kædeansvar med økonomisk hæftelse. Det medfører normalt, at bygherren kan tilbageholde en del af entreprisen for at tilgodese berettigede krav fra medarbejdere hos hovedentreprenøren eller dennes underentreprenører.

Kædeansvar risikerer at "binde" ellers uafhængige projekter sammen, ved at man som samarbejdspartner kan blive ramt af en anden virksomheds problemer, problemer som stammer fra et andet projekt, som samarbejdspartneren deltager i.

Kædeansvar er særlig uhensigtsmæssigt, da overenskomsterne på bygge- og anlægsområdet allerede har effektive redskaber, der sigter at rette op på netop de forhold, som man søger at adressere med kædeansvar. ■

KÆDEANSVAR PÅ BYGGE- OG ANLÆGSOMRÅDET, ANTAL KOMMUNER

Kilde: Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

Oplysningerne er indhentet via en spørgeskemaundersøgelse, som er sendt til kommunaldirektørerne. Her er de blevet stillet et spørgsmål om deres anvendelse af kædeansvar. Det foretrækkes, at kommunerne ikke anvender kædeansvar. Såfremt de har kædeansvar foretrækkes det, at det er uden økonomisk hæftelse.

Overenskomsten indeholder regler om, at virksomhederne skal deltage i såkaldte "48-timersmøder", der har til formål at sikre, at der arbejdes på overenskomstmæssige vilkår.

Endvidere i overenskomsttaftalerne på bygge- og anlægsområdet har parterne for perioden 2014-17 aftalt, at omgåelse af overenskomsten kan sanktioneres. Det betyder, at en hovedentreprenøren kan idømmes en bod, såfremt han er bekendt med, at en underentreprenør som tidligere er blevet dømt for et overenskomstbrud af grov karakter.

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Analysen viser, at flere kommuner anvender kædeansvar end i 2015. Blandt kommunerne med kædeansvar er der flest, som har kædeansvar med hvor der er økonomisk hæftelse. I år er der 27 kommuner, som ikke anvender kædeansvar, mens der er 12 kommuner, som overvejer at indføre det.

"Kædeansvar fordyrer byggeprocessen, er besværligt at administrere og er med til at holde

små virksomheder ude fra kommunale opgaver, da de har sværest ved at få kreditter i banken. Vi skal sikre ordentlige forhold på byggepladsen, men kædeansvar er ganske enkelt ikke svaret."

– Torben Liborius, erhvervspolitisk chef
Dansk Byggeri

Hvis en kommune mod Dansk Byggeris anbefalinger alligevel vælger at stille krav om kædeansvar eller arbejdsklausuler, er det vigtigt at have for øje, at det indgår som en aktiv del af konkurrencen og også lægger opgaver på kommunen. Det er derfor vigtigt at følge op og kontrollere, om kædeansvaret efterfølgende overholdes. Mange af Dansk Byggeris medlemmer oplever desværre, at det langt fra er tilfældet alle steder.

Kontrollen kan bestå i kontrolbesøg enten som stikprøve eller rutinebesøg, hvor kommunen uden en nærmere mistanke eller begrundelse i øvrigt kræver, at leverandøren med få dages varsel skal fremkomme med redegørelser for løn- og arbejdsvilkår. Eller ved oprettelse af hotline, hvor borgere kan ringe ind ved mistanke. Disse kontrolforanstaltninger vil have store administrative omkostninger, der vil medvirke til en fordyrelse af bygge- og anlægsprojekter.

Frem for omfattende kontrolmekanismer bør kommunen som bygherre have fokus på en kompetent byggeorganisation for på byggemøderne at være i tæt dialog med entreprenørerne om byggeriet, herunder om løn- og ansættelsesvilkår. Eller hvis kommunen absolut vil foretage egentlige kontrolbesøg, bør de som minimum være baseret på en risikobaseret tilgang til det, så man hovedsageligt kontrollerer højrisikovirkomheder og naturligvis ved konkret mistanke om brud på klausulen. ■

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Kommunerne fører tilsyn på meget forskellig vis med kædeansvar. I år er der 70 kommuner, som tjekker op via byggemøder ved begrundet mistanke eller slet ikke har kædeansvar og derfor ikke behov for kontrol. Der er 19 kommuner, som kontrollerer via stikprøvekontrol eller en anmeldeordning. Der er otte kommuner, som enten har ekstern til at kontrollere eller slet ikke kontrollerer det indførte kædeansvar.

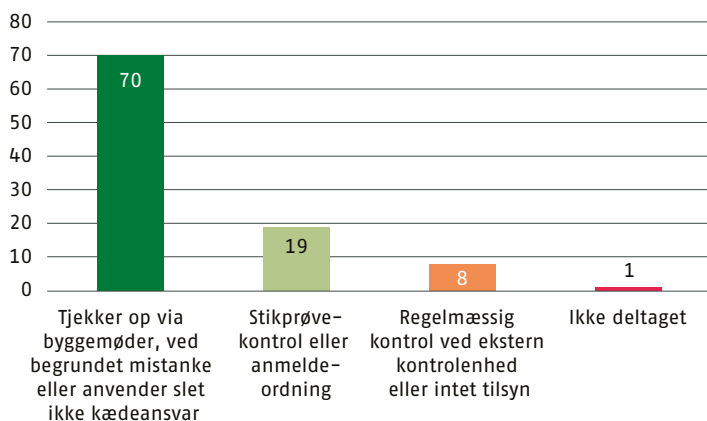

"Kædeansvar er ikke vejen til ordnede forhold på byggepladsen. Leverandører og

underleverandører, der er omfattet af en kollektiv overenskomst, opfylder allerede arbejdsklausulen. Kontrol med og sanktioner bør alene ske i det fagretlige system, herunder ved Arbejdsretten"

- Lise Bernth, advokat, Dansk Byggeri

KONTROLFORANSTALTNINGER FOR KÆDEANSVAR, ANTAL KOMMUNER

Anm.: Hvis kommunerne har flere kontrolforanstaltninger, er de rangordnet efter den, som Dansk Byggeri mindst foretrækker, hvilket er regelmæssig ukritisk kontrol af ekstern kontrolenhed eller overhovedet intet tilsyn.

Kilde: Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

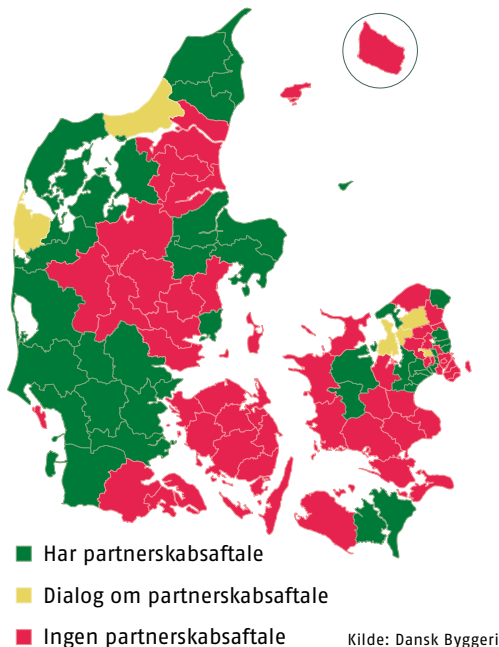
Oplysningerne er indhentet via en spørgeskemaundersøgelse, som er sendt til kommunaldirektørerne. Her er de blevet stillet et spørgsmål om deres håndhævelse af kædeansvar. Det foretrækkes, at kontrolforanstaltningerne gennemføres på byggemøder og ellers er så små og falder så naturligt som muligt.

Uddannelsesklausuler bruges i udbud til at stille krav til entreprenøren om at ansætte en eller flere lærlinge på et bestemt projekt. Som udgangspunkt kan det lyde ganske fornuftigt, men i praksis er uddannelsesklausulerne tunge at administrere – både for bygherre, rådgivere og entreprenører. Lærlingekrav i udbud kan få virksomhederne til at vente med at ansætte lærlinge, til de ved om de har vundet opgaven, og dermed brydes det traditionelle lærlingeflow i virksomhederne. Uddannelsesklausuler er en meget isoleret og unuanceret metode at arbejde med lærepladser på, og Dansk Byggeri mener, at partnerskabsaftaler er en bedre vej.

Partnerskabsaftaler er et forpligtende samarbejde, der indgår mellem Dansk Byggeri, kommunen, den lokale erhvervsskole og eventuelt faglige organisationer samt andre erhvervsorganisationer. I partnerskabsaftalerne er beskæftigelse og uddannelse i centrum. Det resulterer i samarbejde på mange områder, men især flere lærepladser og tiltrækning af flere unge til erhvervsuddannelserne. ■

Se mere på www.partnerskabsaftaler.dk

INDGÅEDE PARTNERSKABSÅFTALER ELLER ANVENDELSE AF UDDANNELSESKLAUSULER

Sådan har vi gjort

Kommunerne er rangordnet efter deres brug af partnerskabsaftaler. Det foretrækkes, at kommunerne anvender partnerskabsaftaler, og at de derfor ikke anvender uddannelsesklausuler. Kommuner der ikke har en partnerskabsaftale med Dansk Byggeri eller er i dialog om partnerskabsaftale er placeret bagerst.

Partnerskabsaftaler er frivillige aftaler hvor:

- Parterne forpligter sig til at samarbejde om at skabe lærepladser
- Samarbejdet mellem parterne er fleksibelt og indsatsen tilpasses lokale udfordringer
- Der i fællesskab ydes en ekstra indsats for at motivere flere unge til at vælge en uddannelse i bygge- og anlægsbranchen
- Alle virksomheder og bygge- og anlægsprojekter er i spil – ikke kun det offentlige

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

41 kommuner har indgået partnerskabsaftaler med Dansk Byggeri, mens yderligere fem kommuner er i dialog om det. Modsat anvender 52 kommuner uddannelsesklausuler. Især sønderjyske kommuner har indgået partnerskabsaftaler, mens de slet ikke har vundet indpas på Fyn.

"Flere faglærte kommer ikke af sig selv, det er et langt sejt træk, som vi ikke kan

begå alene. Reformerne på beskæftigelsesområdet, i grundskolerne og erhvervsuddannelserne gør det dybt nødvendigt, at vi samarbejder på tværs af systemerne. Noget af det mest værdifulde i partnerskaberne er netværkene af centrale fagpersoner."

– Helene Høj, konsulent, Dansk Byggeri

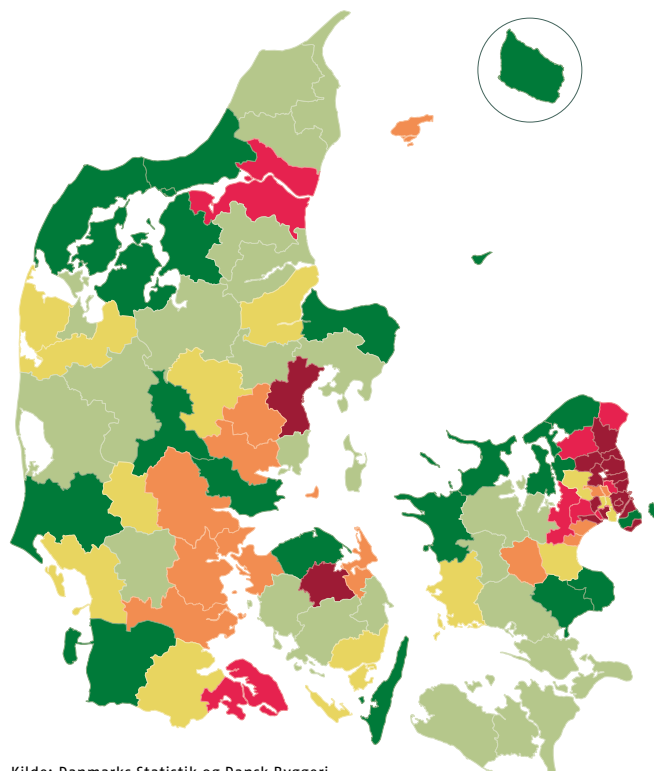
De faglærte er kernearbejdskraften i bygge- og anlægsbranchen og udgør ca. 60 procent af de beskæftigede. Branchen uddanner dem selv, og byggeriet er uddannelsessted for ca. 12.100 lærlinge, hvilket svarer til omkring 24 procent af dem, der er i gang med en klassisk erhvervsuddannelse.

På trods af, at bygge- og anlægsbranchen har været flittig til at tage lærlinge og uddanne arbejdskraft, så vil der mangle 15.500 faglærte i 2025 inden for bygge- og anlægsbranchen, hvis udviklingen fortsætter som hidtil.

Bygge- og anlægsbranchen er blandt de brancher, der er meget afhængige af, at der er kvalificeret faglært arbejdskraft til rådighed. Det er derfor afgørende, at udviklingen vendes, hvis branchen fortsat skal kunne producere det, som efterspørges, samt skabe jobs og vækst.

Kommunerne spiller en afgørende rolle i at gøre det mere attraktivt for unge mennesker at vælge en erhvervsuddannelse fremfor gymnasiet. Det er helt centralt, at kommunerne prioriterer og sætter samarbejdet med erhvervslivet i system. Dette kan gøres på mange forskellige måder, bl.a. besøg på byggepladser, praktik, brobygning mm. ■

ERHVERVSUDDANNEDE INDEN FOR BYGGE OG ANLÆG I FORHOLD TIL BEFOLKNINGEN (15-69 ÅR)

Kilde: Danmarks Statistik og Dansk Byggeri

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Spredningen i antallet af erhvervsuddannede på tværs af kommunerne er stor. På landsplan udgør de faglærte inden for bygge- og anlægsbranchen 4,6 % af de 15-69 årige. Der er 16 kommuner der har mindre end 4 % erhvervsuddannede inden for bygge- og anlægsbranchen, mens 21 kommuner har mere end 6 %.

Geografisk set er der markant færre erhvervsuddannede i storbyerne og i Nordsjælland. Dette faktum kan bl.a. være betinget af mange uddannelsesstilbud, høj gymnasiefrekvens og højere boligomkostninger.

"Vi kommer til at stå med en massiv mangel på faglært arbejdskraft, hvis der ikke gøres

noget aktivt for at vende udviklingen. Kommunerne spiller en afgørende rolle ved at have en skolepolitik, hvor unge mennesker får et større kendskab til de spændende job og muligheder, der er i byggeriet"

- Ole Bæk Pedersen, formand Dansk Byggeri Nordjylland

Sådan har vi gjort

Tal fra Danmarks Statistik om befolkningens højest gennemførte uddannelse er anvendt til at beskrive antallet af erhvervsuddannede som andel af kommunens samlede befolkning i den arbejdsdygtige alder (15-69 år).

Jo større en andel af faglærte, jo bedre placering får kommunen i rangordenen. Kommunernes samlede placering findes som en vægtet rangorden, hvor faglærte inden for bygge- og anlægsbranchen vægter tungere end andre faglærte.

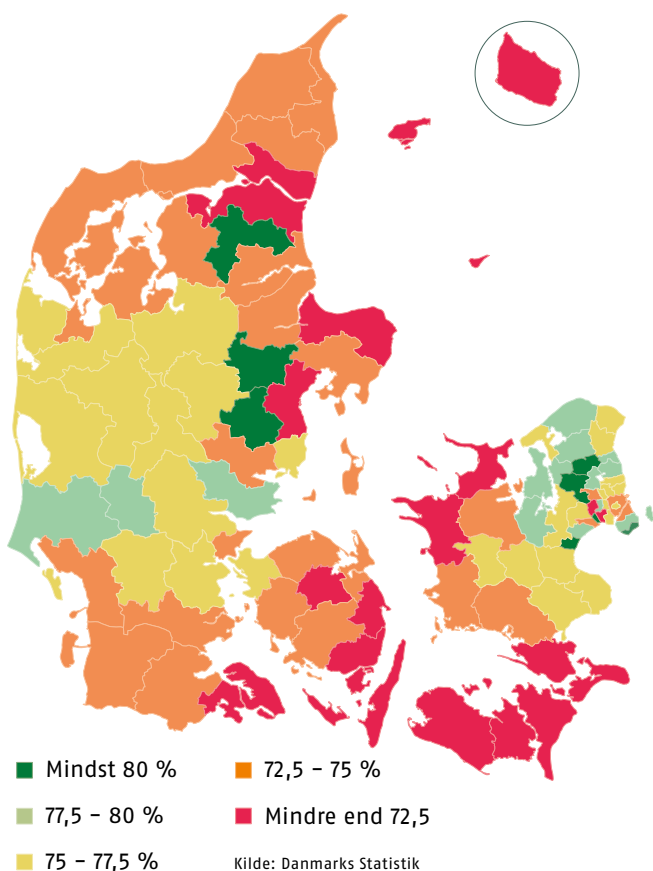
Adgangen til kvalificeret arbejdskraft er afgørende for virksomhedernes muligheder for at overleve og vokse.

I takt med at flere virksomheder så småt oplever besvær med at besætte visse jobfunktioner, er det ekstremt vigtigt, at kommunerne er opmærksomme på, at der er bred adgang til kvalificeret arbejdskraft, hvilket belyses i denne parameter.

Som det kan ses i analysen, så varierer erhvervsfrekvens meget alt efter, hvor i landet man befinder sig. Især i yderområderne er den mærkbart lavere flere steder, hvilket gør det mindre attraktivt at drive virksomhed i disse områder.

Der hviler altså en stor opgave for især yderkommunerne i at formidle den nødvendige arbejdskraft samt være et tiltrækkende sted at arbejde og bo. ■

ERHVERVSFREKVENSEN I 2015

Sådan har vi gjort

Vi anvender erhvervsfrekvensen. Kommunerne rangordnes således, at kommunen med den højeste erhvervsfrekvens opnår den højeste placering. Denne parameter vægter halvt, da kommunen ikke har direkte indflydelse på den.

En stor og veluddannet arbejdsstyrke er forudsætningen for, at virksomhederne fortsat kan udvikle sig. Derfor skal vi sikre et samfund, hvor det altid kan betale sig at arbejde – og hvor uddannelse, arbejdsmarked og arbejdsmiljø går op i en højere enhed.

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Den gennemsnitlige erhvervsfrekvens er på 74,7 % af befolkningen. Variationen på tværs af landet er dog stor. Specielt i de større byer samt yderområder er erhvervsfrekvensen lavere, mens Midt- og Vestjylland samt et større område omkring hovedstaden oplever en stor deltagelsesgrad på arbejdsmarkedet. I universitetsbyerne kan unge under uddannelse være med til at trække erhvervsfrekvensen ned.

"En kommune med høj erhvervsfrekvens har en stor arbejdsstyrke, hvilket gør det

nemmere for virksomheder at rekruttere den nødvendige arbejdskraft. Det er derfor vigtigt, at kommunerne bliver bedre til at fastholde befolkningen i arbejdsstyrken."

– Nura Deveci, økonomisk konsulent, Dansk Byggeri

Her beskrives to parameter. Landtidsledighed og nyledige tilbage i arbejde.

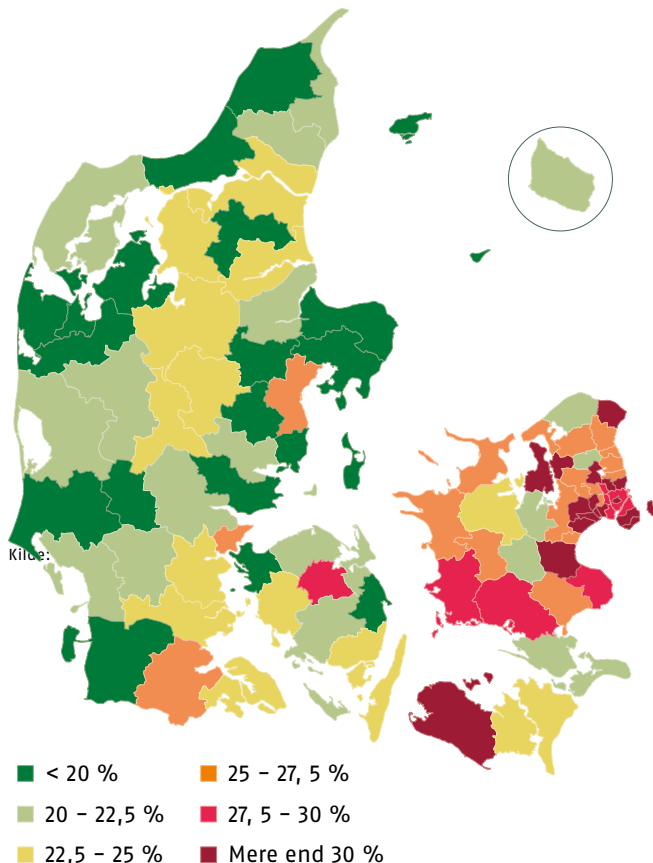
Ledigheden er faldet de seneste år i takt med, at det går bedre med økonomien. På trods af dette er der stadig mange jobparate, som står uden for arbejdsfællesskabet.

Dette er et stort problem. Både for de virksomheder som i fremtiden kommer til at mangle arbejdskraft, men i lige så høj grad for den enkelte, som mister muligheden for at forsøge sig selv.

Erfaringer viser, at jo længere tid en person går ledig, jo sværere er det at komme i varig beskæftigelse. Derfor er det vigtigt, at kommunen fører en aktiv beskæftigelsespolitik, hvor jobcenteret løbende er i kontakt med det lokale erhvervsliv om behovet for arbejdskraft.

Bygge- og anlægsbranchen vil komme til at mangle arbejdskraft fremadrettet, så det er vigtigt, at der bliver gjort en stor indsats for at få så mange som muligt væk fra passiv forsørgelse og tilbage i beskæftigelse. ■

GENNEMSNITLIG ANDEL LANGTIDSLEDIGE I 2015

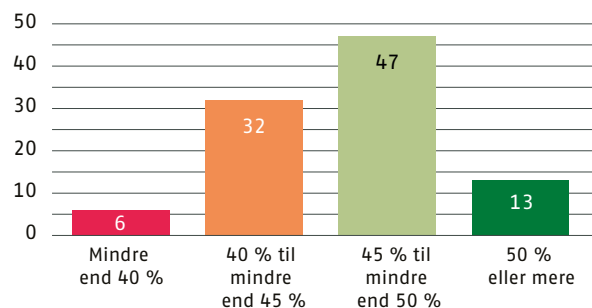
Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Analysen viser, at 45-50 % er i beskæftigelse 12 måneder efter de blev ledige i ca. halvdelen af kommunerne. Kun seks kommuner har fået mindre end 40 procent af de nyledige tilbage i arbejde indenfor 12 måneder. Modsat har 13 kommuner fået mindst halvdelen af de nyledige tilbage i arbejde indenfor 12 måneder.

Der er stor forskel på andelen af langtidsledige i kommunerne. I 16 kommuner udgør de langtidsledige over 30 % langtidsledige blandt de ledige, mens der i 20 kommuner er under 20 % langtidsledige. Gennemsnittet for hele landet er knap 26 % langtidsledige.

ANDEL NYLEDIGE I ARBEJDE EFTER 12 MÅNEDER, ANTAL KOMMUNER

Kilde: www.jobindsats.dk

Sådan har vi gjort

For langtidsledigheden er der anvendt tal fra www.jobindsats.dk, som beskriver antallet af langtidsledige (mindst 80 procent ledighed inden for de seneste 52 uger) personer i forhold til kommunens antal af bruttoledige personer. Der er anvendt et gennemsnit af kommunernes månedlige langtidsledighed i 2015.

For nyledigheden er der også anvendt tal fra www.jobindsats.dk, der beskriver andelen af beskæftigede dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere 12 måneder efter de blev ledige, som andelen af kommunens samlede antal nyledige personer fra pågældende periode. Der er anvendt tal for senest tilgængelige årsperiode, som er personer, der er blevet ledige i 1.kvt. - 4.kvt. 2014. De kommuner, der har en stor andel nyledige i arbejde indenfor 12 måneder, bliver placeret bedst.

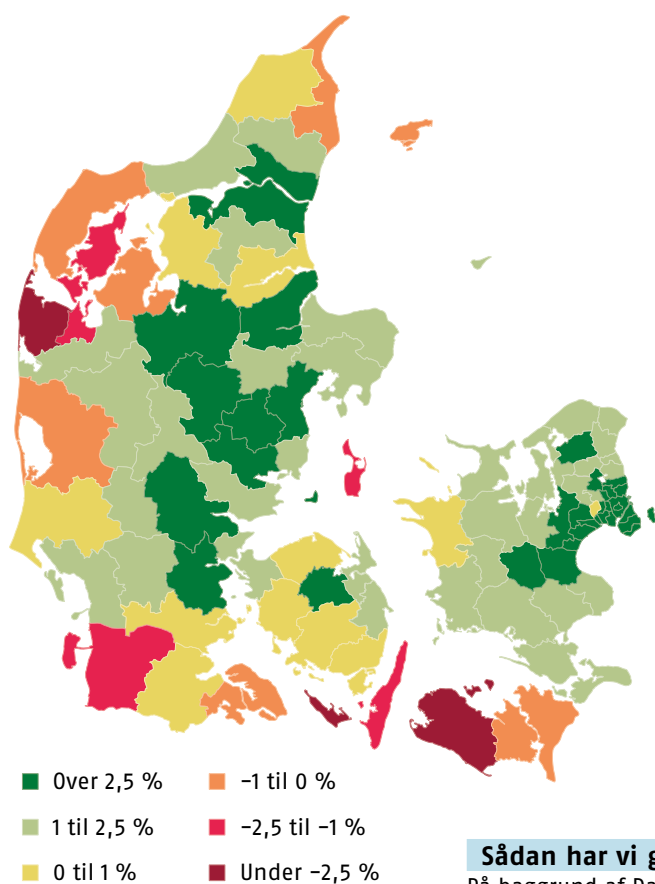
Befolkningstilvækst er en vigtig forudsætning for at kunne skabe vækst og opretholde velstandsniveauet i den enkelte kommune.

I øjeblikket ser vi en urbanisering til især de største byer, hvilket er et problem for virksomheder placeret i "fraflytterkommuner". Indbyggertallet svinder ind, og det bliver sværere for virksomhederne at få den rette arbejdskraft. Følgen er, at markedet i nærområdet også svinder ind.

Alt i alt en rigtig skidt cocktail for at sikre gode erhvervsforhold.

Derfor handler det om at fastholde og tiltrække borgere til kommunen. Her kan kommunerne gøre sig attraktive for nye tilflyttere ved for eksempel at sikre gode skoler, daginstitutioner og gå i dialog med borgerne, så de ved, hvad kommunen kan tilbyde. ■

UDVIKLINGEN I BEFOLKNINGEN FRA 2016 TIL 2020

Kilde: Danmarks Statistik og Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

På baggrund af Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning rangordnes kommunerne således, at kommunen med størst procentvis fremgang i indbyggertallet fra 2016 til 2020 opnår den bedste placering. Denne parameter vægter halvt, da kommunen ikke har direkte indflydelse på den.

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Analysen viser, at befolkningen i høj grad rykker mod de større byer. Det er særligt hovedstadsområdet og det østjyske bybånd, der vil vokse i de kommende år. Befolkningstilvæksten i byerne sker på bekostning af de mindre byer og landområderne, hvor mange områder i de kommende år vil opleve et fald i antallet af borgere. Således forventes det, at 16 kommuner vil opleve et fald i befolkningen frem mod 2020, og i ni af kommunerne vil befolkningsfaldet være mere end 1 %.

"Selvom yderkommunerne kæmper med vigende befolkningstal, skal man ikke

overse kommunernes potentiale. Det handler om at skabe det rette mix, så man både har attraktive bosætningsmuligheder, god fysisk og digital infrastruktur samt gunstige rammevilkår for erhvervs livet."

- Maria Schougaard Berntsen, økonomisk konsulent, Dansk Byggeri

Halvdelen af den samlede værdi, der bliver skabt i Danmark, skabes i 17 kommuner. Selvom det er naturligt, at de store byer er drivkraften for en stor del af væksten og velstanden i Danmark, så er det ikke nogen naturregel, at det kun er i de store byer, at man kan skabe vækst. Som analysen bl.a. viser, er der flere mindre byer, som har knækket koden og har høje BNP-tal. Fx har en kommune som Ringkøbing-Skjern et BNP pr. indbygger på over 400.000 kr., mens kommuner som Næstved og Slagelse har et BNP pr. indbygger på under 250.000 kr.

I en tid med bekymring for at Danmark knækker i to, er det ekstra vigtigt, at alle kommuner prioriterer at skabe gode erhvervsforhold, så der kan komme yderligere gang i værdiskabelsen i hele landet. ■

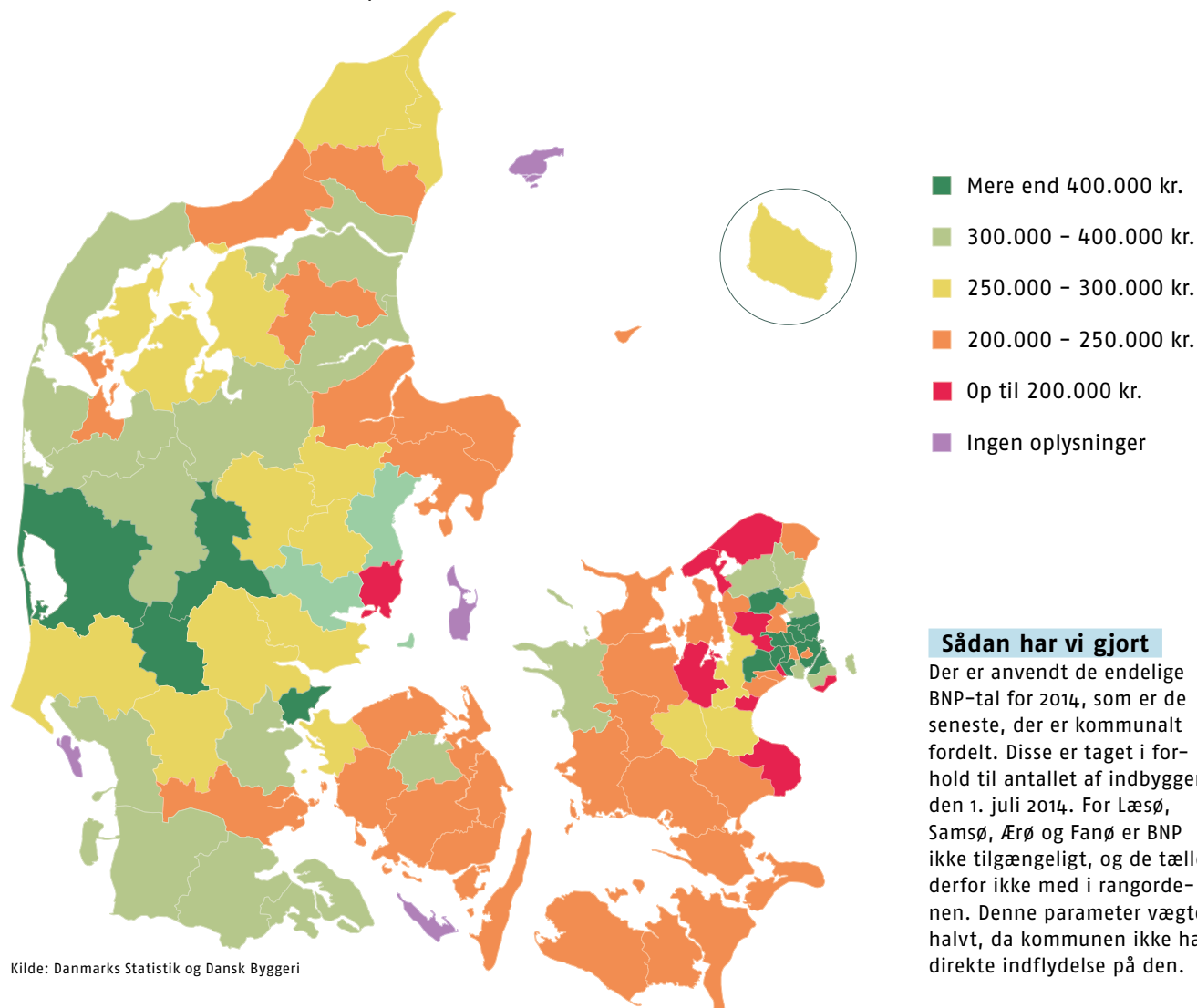
Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Analysen viser store regionale forskelle i BNP-niveau pr. indbygger. Især kommunerne i hovedstadsregionen oplever højere BNP pr. indbygger, hvilket blandt andet ses ved, at otte ud af top-ti kommunerne er kommuner fra Region Hovedstaden. Der er dog også kommuner i resten af landet, som har et højt BNP pr. indbygger.

Fra 2013 til 2014 havde 31 kommuner en negativ vækst i BNP pr. indbygger, mens 63 kommuner oplevede en positiv vækstrate. Dertil havde 24 kommuner i 2014 et BNP pr. indbygger, der var større end landsgennemsnittets, mens der var hele 70 kommuner med et mindre BNP (der er ikke data for de resterende fire kommuner).

BNP PR. INDBYGGER I KOMMUNERNE, 2014

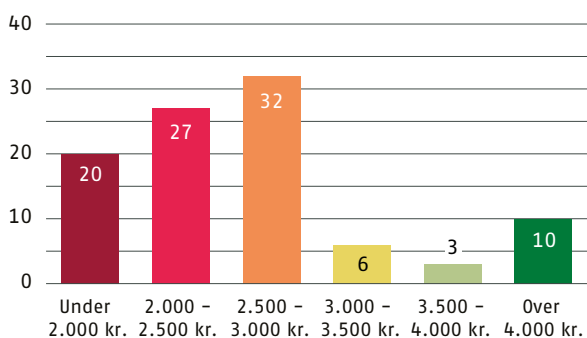
Kommunernes investeringer er med til at sikre samfundets rammer i form af god lokal infrastruktur og en vel-fungerende offentlig bygningsmasse.

Det er vigtigt, at kommunerne bevarer, udbygger og for-nyer i tilstrækkeligt omfang, så samfundets kapital i byg-ninger og infrastruktur bevares. Ellers er forudsætningen for holdbar vækst ikke til stede.

Når kommuner investerer i nye bygninger og veje er det vigtigt, at de også har blik for holdbare og solide vedlige-holdelsesplaner. Alt for mange kommuner afsætter des-værrer ikke de fornødne midler til vedligeholdelse.

Kommunernes midler til vedligeholdelse er dog også be-stemt af statens fastsatte ramme for anlægsniveauet, der aftales årligt mellem Finansministeriet og KL. På trods af dette, er der stadig stor forskel i, hvor meget kommuner-ne vælger at investere, hvilket analysen også viser. ■

INVESTERINGER I BYGGE OG ANLÆG PR. INDBYGGER, ANTAL KOMMUNER

Kilde: Danmarks Statistik og Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

Det er analyseret, hvor store de kommunale investe-ringer i byggeri- og anlæg har været i forhold til be-folkningen i kommunen. Der er taget udgangspunkt i de kommunale regnskaber for 2013, 2014 og 2015, idet et gennemsnit af de tre år er benyttet.

Kommunerne har et stort investerings-behov, hvis de skal sikre moderne ram-mer om fremtidens samfund. Samtidig bør kommunerne sørge for at vedlige-holde deres veje og bygninger løbende, da vedligeholdelse er markant billigere end genopretning.

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Gennemsnitligt har kommunerne over de seneste tre år investeret 2.973 kr. i bygge- og anlægsprojekter pr. indbygger, hvilket er lidt lavere end sidste år. Omfanget af investeringerne varierer kraftigt kom-munerne imellem. Kommunen med det største inve-steringsniveau har over de seneste tre år anvendt 12.486 kr. pr. indbygger pr. år, hvilket er knap 11 gan-ge mere end kommunen med færrest investeringer.

Samtidig er der en tendens til, at det er de mindste kommuner samt kommuner placeret i hovedstads-området, der gennem de seneste tre år har investe-ret flest penge.

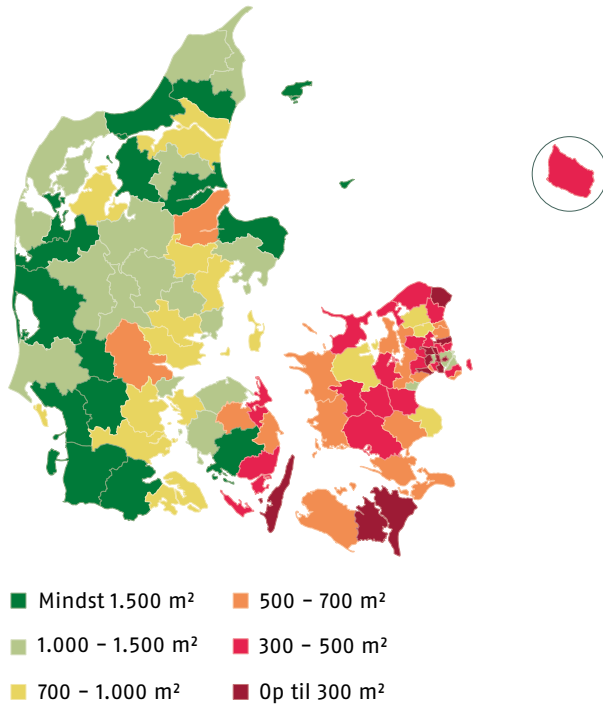
"Attraktive byer kræver vel-fungerende veje, broer og offentlige bygninger, der er vedligeholdte. Selvom kommunerne melder om pressede budgetter, er det afgørende fortsat at have fokus på at udbygge og vedlige-holde bygninger og infrastruktur."

- Niels Hansen, formand i Dansk Byggeri Midt- og Vestjylland

Omfanget af byggetilladelser er udtryk for dynamikken i lokalområdet. Det viser blandt andet, hvor attraktiv kom-

munen er for de borgere og virksomheder, som gerne vil bosætte sig eller investere i kommunen. ■

BYGGETILLADELSER I 2015, M² PR 1.000 INDBYGGERE

Kilde: Danmarks Statistik og Dansk Byggeri

Se mere på erhvervsvenlighed.dk

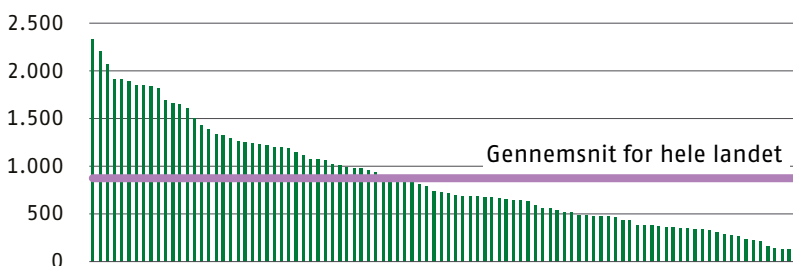
Analysen viser

Antallet af byggetilladelser varierer kraftigt på tværs af kommunerne. I kommunen med mest erhvervsbyggeri blev der i 2015 givet tilladelse til 1.900 m² pr. 1.000 indbyggere. Gennemsnitligt blev der givet tilladelse til knap 550 m² pr. 1.000 indbyggere.

Samme tendenser ses inden for boligbyggeriet. I den mest byggeivrige kommune blev der givet tilladelse til godt 1.000 m² pr. 1.000 indbyggere, mens gennemsnittet var på godt 350 m² pr. 1.000 indbyggere. Den dårligst placerede kommune inden for boligbyggeri gav blot tilladelse til, at der blev bygget 40 m² pr. 1.000 indbyggere.

Figuren demonstrerer, at der bygges flest m² pr indbygger i de jyske kommuner. Det indikerer, at der bygges primært til landbruget.

M² BYGGETILLADELSER PR. 1.000 INDBYGGERE

Anm.: Figuren viser både byggetilladelser til boligbyggeri og til erhvervslivet.
Kilde: Danmarks Statistik og Dansk Byggeri

Sådan har vi gjort

På baggrund af antallet af m² kommunen har givet tilladelse til, rangordnes kommunerne således, at kommunen med flest tilladte bolig- og erhvervs m² set i forhold til indbyggertallet i kommunen opnår den højeste placering inden for boligbyggeri. Denne parameter vægter halvt, da kommunen ikke har direkte indflydelse på den.

"Det er vigtigt, at kommunerne gør det så nemt som muligt for virksomheder og borgere, der gerne vil bosætte sig eller investere i kommunen".

- Louise Pihl, underdirektør, Dansk Byggeri

Kommunernes indflydelse på antallet af virksomheder er på kort sigt begrænset. På den lange bane spiller kommunerne en nøglerolle i at skabe et miljø, som på den ene side er attraktivt og kan tiltrække og skabe nye virksomheder, og på den anden side formår at fastholde de eksisterende virksomheder og give dem mulighed for vækst. Dette er årsagen til, at parameteren er medtaget.

Dette kan gøres på mange måder. Eksempelvis har nogle kommuner lavet en fælles indgang for iværksættere og virksomheder, så de kun behøver at henvende sig ét sted med alle typer spørgsmål og ansøgninger.

Det er vigtigt at alle kommuner, uanset størrelse, kan være et attraktivt sted at drive virksomhed, og at det betaler sig at gøre en forskel for erhvervslivet. ■

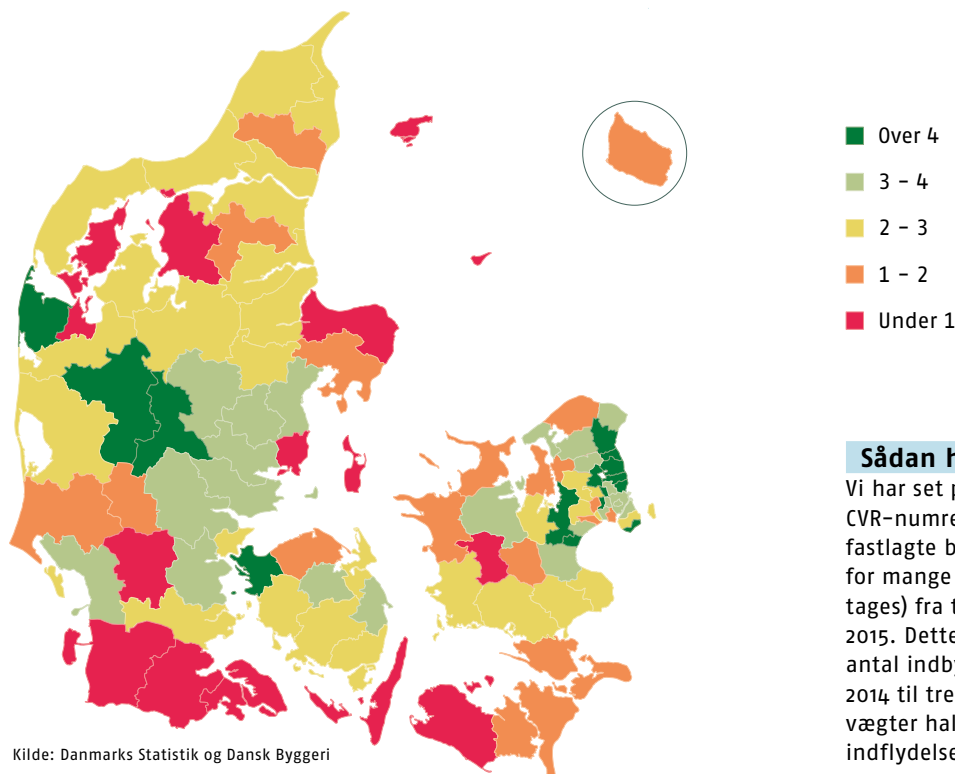
Se mere på erhvervsvenlighed.dk

Analysen viser

Fra 2014 til 2015 er der på landsplan kommet knap 17.400 virksomheder til. Det svarer til, at der er startet 3,1 virksomheder pr. 1.000 indbyggere.

I København er der kommet nye 2.300 virksomheder til, svarende til 4,0 virksomheder pr. 1.000 indbyggere efterfulgt af Aarhus med knap 1.300 virksomheder. Gentofte ligger højest, når man kigger på udviklingen af antal virksomheder pr. indbyggere, den er nemlig på 8,7 virksomheder pr. 1.000 indbyggere.

UDVIKLINGEN I ANTALLET AF VIRKSOMHEDER PR. 1.000 INDBYGGERE

Sådan har vi gjort

Vi har set på udviklingen i antallet af CVR-numre over den af Danmarks Statistik fastlagte bagatelgrænse (som sikrer, at ikke for mange CVR-numre uden aktivitet medtages) fra tredje kvartal 2014 til tredje kvartal 2015. Dette er sat i forhold det gennemsnitlige antal indbyggere i perioden fra tredje kvartal 2014 til tredje kvartal 2015. Denne parameter vægter halvt, da kommunen ikke har direkte indflydelse på den.

"Kommunen er typisk den myndighed, som byggevirksomheder oftest er i kontakt med, og den spiller derfor en afgørende rolle i at sikre gode erhvervsforhold, der gør det attraktivt for virksomheder at etablere sig."

– Steen Koch Rasmussen, formand i Dansk Byggeri Lolland-Falster

Vil du vide mere?

På www.erhvervsvenlighed.dk kan du læse mere om analysen. Her kan du se kommunernes individuelle placering på et interaktivt landkort og granske data, der ligger til grund for din kommunes placering samtidig med, at du kan finde rangordenen for alle parameter.

Du vil også kunne finde et teknisk baggrundsnotat, hvis du vil vide mere om beregningen af de enkelte parameter og det metodiske setup for analysen. ■

KONTAKTOPPLYSNINGER

For erhvervspolitiske spørgsmål

Torben Liborius
Erhvervspolitisk chef
Telefon 72 16 01 06

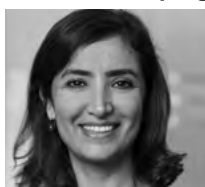
Morten Kamp Thomsen
Erhvervspolitisk konsulent
Telefon 72 16 01 52

For arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske spørgsmål

Louise Pihl
Underdirektør
Telefon 72 16 01 77

For tekniske spørgsmål

Nura Deveci
Økonomisk konsulent
Telefon 72 16 01 85

Vi samler byggeri, anlæg og industri

Dansk Byggeri er erhvervs- og arbejdsgiverorganisationen inden for byggeri, anlæg og byggeindustri. Med omkring 5.700 medlemmer spænder organisationen bredt geografisk og fagligt, og dækker alle led i byggeprocessen.

Dansk Byggeris hovedopgaver er at opnå erhvervspolitisk indflydelse, deltage i den offentlige debat, yde rådgivning og sikre overenskomster, så medlemmerne kan udvikle deres virksomheder bedst muligt til gavn for beskæftigelsen og konkurrenceevnen.

